

Газета заснована 1 вересня 1989 року

Наш індекс 61671

В УКРАЇНІ НАСТАВ НОВИЙ ЧАС

ЗВЕРНЕННЯ Ініціативної групи «Першого грудня»

Український народе,
звертаємося до всіх — до Президента
України, законодавчої, виконавчої та судової
влади, громадських активістів, діячів куль-
тури, підприємців, усіх спільнот і верств на-
шого народу.

Уже вдруге народний Майдан піднімає Ук-
раїну — піднімає її у власних очах і в очах
світу. Свободу і гідність він ставить понад
усе.

Ми хочемо подякувати всім, хто вийшов
на майдани України.

Своєю присутністю Ви засвідчуєте: наша
держава буде міцно розвиватися саме
тоді, коли на підставі тисячолітньої традиції
шануватиме духовні цінності.

Європейський Майдан став найважливі-
шим чинником українського політичного жит-
тя на тривалу перспективу.

Ми хочемо великих і серйозних змін у на-
шому житті. Вони стосуються найважливі-
шого — принципів взаємовідносин і втілен-
ня демократичних цінностей Європи.

І ті, хто сьогодні здійснює владу, і ті, хто
прагнуть її змінити, мають усвідомити свій
обов'язок підпорядковуватися і служити гро-
мадськості.

На Майдані знайшла себе наша молодь.
Тут народилася Україна XXI століття.
Зупинімо сумніви і докори. У свої сили тре-
ба вірити по-справжньому.

Наш новий Майдан — є доказом бажання
нашого народу жити у нормальній, вільній і
демократичній державі.

Ми рішуче виступаємо проти насильства,
яке не приймаємо і засуджуємо.

Нашу спільну добру волю має бачити вся
країна.

Одна з найбільших цінностей, які маємо
особливо берегти, — це єдність і цілісність

Закінчення на стор. 2

© AirPano.c

Європейський Майдан у Києві. Грудень 2013. Світлина зроблена з космосу.

Â ÖÜÎ Ì Ó × È Ñ È Ì :

« Ì Ä Ä Ä Í Î Ð Å Ö Þ Æ Í Ä Î Ð Ñ Î Ä È Ò Ä Å Ö »

3

Ó Ð Î È È Ç Ì Ä Ä Ä Í Ó

10

Í Ä Ä Í È Ò Ä Ñ Þ

11

Î Ä Î ' B Ò Ü Í Ç Ð Î Ä Ó Ä Ð Î Ä

11

Ä Î 100-Ð Î × × Þ Î È Ü Ä È Ì Ä È

12-13

Ä Î Ä Ä Ó È È Í Ä Ä Ä Î Î Ä È Ñ Ü È È È Ì Ä Ä Ä Í Ä Ó È Ð Ä Î Î

16

Нова свідомість

В УКРАЇНІ НАСТАВ НОВИЙ ЧАС

Звернення Ініціативної групи «Першого грудня»

Закінчення.

Початок на стор. 1

України, яку хочуть порізнити неправдою і маніпуляцією.

Немає істотної різниці між громадянами України, особливо між молоддю.

Ми повинні не тільки бути, але і діяти як один народ.

Маємо навчитися говорити один з одним і вести конструктивний діалог, незалежно від поглядів чи регіонального походження.

Влада повинна почути народ і розпочати з ним розмову.

Ініціативна група «Першого грудня» запрошує до відкритого діалогу Президента України, трьох попередніх глав Української держави, представників політичних структур і громадськості.

Народ не сприйме обману.

Діалог повинен бути щирий.

Народ на майданах є свідком гіркої досвіду: провал підпису асоціації з Європейським Союзом — це результат висловлювання неправди. І цього не мож-

на повторити.

Влада мусить підтвердити серйозність бажання порозумітися.

Майдан відображає вимоги і почуття мільйонів людей всієї країни.

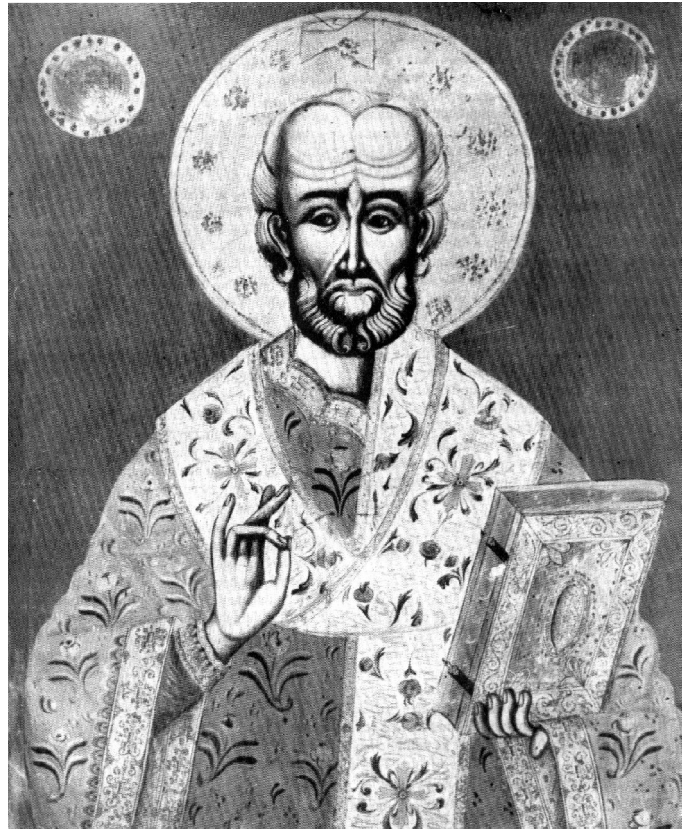
Перше. Президент повинен прийняти історичне рішення і оголосити про остаточну готовність України підписати Угоду про асоціацію з Європейським Союзом у термін, публічно визначений з європейськими партнерами.

Друге. Майдан очікує суворого покарання тих, хто застосував силу проти громадян.

Вимагаємо звільнити всіх незаконно ув'язнених учасників мирних протестів і припинити будь-які переслідування громадських активістів і студентів.

Третє. Майдан вважає, що нинішній уряд повинен піти у відставку для загального добра держави.

Кров дітей, покалічених 30 листопада, — на його руках. Акт

Святий Миколай Чудотворець. Св. Софія Конста, 1798

насилення позбавив уряд морального права керувати державою. Ми будемо нагадувати про це постійно.

Пане Президенте, знайдіть

мужність прийняти ці рішення.

Майдан — це початок.

Організуємо сили для великих змін.

В Україні настав новий час.

ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ

архиєпископа Харківського і Полтавського ІГОРЯ всечесному священицтву й побожним мирянам Харківсько-Полтавської єпархії Української Автокефальної Православної Церкви до початку Різдвяного посту

**Всечесні Отці!
Дорогі Брати і Сестри!**

І знов перед нами простягається важка й виснажлива дорога. Дорога до Вифлеєму, в яку ми вирушаємо разом із Пресвятою Дівою та праведним Йосифом Обручником.

Різдвяний піст дарується нам як час підготовки до зустрічі з Христом. Бо ж, навіть перебуваючи в церковній спільноті, провадячи активне християнське служіння, ми потребуємо все нових і нових зустрічей із Сином Людським. Так, як потребуємо щоденного хліба, просяччи про нього в Господній молитві.

Замислімося: адже старосврейська назва міста Вифлеєм, «Бетлехем», дослівно

означає «дім хліба». Хіба не знаменно, що Господь, який дає нам Себе в причасті під виглядом пшеничного хліба — просфорі, приходить у світ саме там, у Вифлеємі! Ніжне, вразливе тіло Немовлятка Ісуса кладеється в ясла, відкриваючись кожному з нас у дитячій безборонності Новонародженого. Немає охоронців, ніхто не чатує на відвідувачів за дверима. Бог вірить, що Його творіння, людина, збереже Свого Спасителя. І хоча довкола не бракує підступних іродів, здатних помітити в народженні Божого Сина лише загрозу для свого панування, завжди знайдеться мужній Йосиф Обручник, готовий наразитися на небезпеку, аби врятувати Месію.

Наша особиста дорога до

Вифлеєму покликана відкрити присутність у світі скромних і відважних супутників. Адже ми легко помічаємо ворогів, а трапляється, що своїми нерозважливими словами й учинками перетворюємо на ворогів колишніх друзів. Нас здатні порізнити суперництво в спорті, політиці чи економіці, мистецькі уподобання, манери поведінки. У кривому дзеркалі засобів масової інформації весь довколишній світ обертається на во-

роже й небезпечно середовище, де панують мафія, спецслужби, економічні клани. А Христос, приймаючи тіло у вифлеємській печері, дає нам приклад дружньої довірливості, щирої відкритості до ближнього.

Дорога Різдвяного посту кличе нас безбоязно приєднатися до церковної спільноти, відчувати себе її частиною — вільною особистістю, здатною допомогти іншому та прийняти його допомогу. В цій спільноті

ми звільняємося від страху бути добрим, чуйним, жертвним. Ми вчимося користуватися найнадійнішою «дорожньою картою» в житті — Божим Словом, Євангелією. Ми опануємо стиль християнського життя і виявляємо його понадчасовість, незалежність від модних трендів, від ринкової кон'юнктури. А це допомагає знайти джерело стабільності, поступальності нашого проступання до воплощеного у Вифлеємі Спасителя.

Гідна підготовка до зустрічі Різдва Христового відкриває перед нами дальшу життєву перспективу. Народжений у «домі хліба», Господь звиряється нам: «Я хліб життя. Хто до Мене приходить, не голодуватиме він, а хто вірує в Мене, ніколи не прагнущим» (Ін. 6:35). Він приходить, аби стати поживою для кожного з нас, аби відкрити нам довколишній світ у його багатобарвності й красі, аби стати порадником на життєвій дорозі. Хай же цей сорокаденний відтинок стане для нас заохоченням до сміливого здійснення майбутньої мандрівки в супроводі самого Божого Сина, котрий приходить до осель наших душ, аби врятувати нас від блукань і зневіри.

**Христос посеред нас!
— І є, і буде!**

Нова свідомість

Євген СВЕРСТЮК, письменник, філософ, дисидент:

«Майдан працює на перспективу»

Інтерв'ю газеті «День» (13.12.2013). Запитувала Олеся Яремчук

Про новий рівень солідарності, знесення пам'ятника Леніну, владу та опозицію

— Потрібно налагоджувати позитивний діалог та давати позитивні пропозиції. Хоча, зважаючи на події позавчорашньої ночі, позитив уявити важко. Так званий круглий стіл не вартий назви «Національний», він був імітацією та обманним маневром. Ця влада поки не здатна на інші способи, окрім підступних. Ініціативна група «Першого грудня» теж робила спробу провести діалог Євромайдану з Президентом. Проте Майдан вимагає чесної мови та твердого слова. А наш Президент не розуміє таких вимог. Він провадить монолог і надіється на поліційну силу та на морози. А фактично основна вимога підписати Угоду про асоціацію є невідкладною.

— Атаки «Беркуту» вдруге розпочали вночі. Люди в соцмережах назвали ці ночі «варфоломійськими», а вчинок активістів, які вистояли на барикадах та змогли відбити атаку «Беркуту» в ту ніч, «дивом самоорганізації» та героїзмом. А про що, на Вашу думку, свідчить ця ніч?

— Ця ніч свідчить про банкрутство методів прихованого насильства, які є єдиною зброєю нинішньої влади. Я думаю, що вона втрачає позиції одну за одною. Вперше — 30 листопада, коли влаштували криваву суботу. Перед цілим світом вони вже не зможуть таке повторити, тому що світ обурений. І нинішній урок вони повинні собі закарбувати в пам'яті. Це змусить їх шукати несилових варіантів. Перед журналістськими телекамерами злочинних дій уже не приховаєш.

— У своєму блозі ви написали,

що зараз «Ми (українці — Ред.) переживаємо свято моральної перемоги згуртованих людей». Як вважаєте, чого навчив українців Євромайдан? І чим для Вас є український Майдан?

— Євромайдан для мене — це місце, де засвідчується воля людини обстоювати свою гідність та право. В молодості я часом один виходив на захист гідності та права, а тепер на вулиці вийшов мільйон. Вже вдруге в XXI столітті Майдан підіймає гідність України в своїх власних очах та очах всього світу. Події дуже стрімко розвиваються. Хто міг передбачити, що ніч 30 листопада стане зламом принципу насильства на дитячих спинах, що викличе зміну усієї тактики. Ми надаємо великого значення сьогоднішню, але над нами стоять ще ширші запитання. Майдан працює на перспективу. Вже зараз він багато чого навчив суспільство. Останні пару тижнів дали людям більше, аніж цілий попередній рік. Ми стали на іншу висоту — солідарності та відповідальності. Це початок зміни суспільства. Непокора знищить поламаний механізм советизації. На Майдані народжується новий тип громадянина — гідного й безстрашного.

— В чому виявляється молодіжний характер Майдану?

Це боротьба за гідність і свободу. Молодь хоче жити в своїй країні, а не втікати з неї. Вона змінює систему влади, а не людей в системі. Студенти готові змінюватись, вони хочуть бути громадянами і господарями своєї країни, а не слугами правлячої партії. Вони

знають: дороги назад нема. Треба мати мужність йти вперед та брати на себе відповідальність. Так і університети повинні мати самоврядування, а не тремтіти перед чиновниками. Народ обирає президента, а не самодержця.

— Що є поразкою, а що перемогою сьогоденного Майдану?

— Коли сотні тисяч виходять з національними вимогами, коли народ об'єднують вищі інтереси, коли мільйони протестують проти насильства влади над групою студентів, то хіба це не перемога? Адже місяць тому всі нарікали на пасивність і байдужість молоді, а тепер побачили сміливість та жертвовність. Весь світ дивиться на нас із захватом. Влада цього не бачить і не розуміє.

Найбільш гнітючим фактом є невизнання революції Президентом. З погляду Межигір'я — це мітинг, а з погляду Берліна, Парижа, Варшави, Нью-Йорка — це мирна революція за участю мільйонів людей. Слава Богу, ми живемо у відкритому світі. Треба реагувати тверезо і притомно.

Важливою політичною проблемою є опозиційні сили. Молодіжний Майдан не дуже сприймає опозицію, але варто подумати: що б ти робив на їхньому місці за нинішніх обставин? У них замало конструктиву і вони діють симетрично до Партії регіонів, які є силою неконструктивною, неадекватною й невідповідною навіть до назви держави України. Це посткомуністи без позитивної платформи.

— Цієї неділі в Києві знесли пам'ятник Леніну. З одного боку, це той крок, який мав бути зроблений дав-

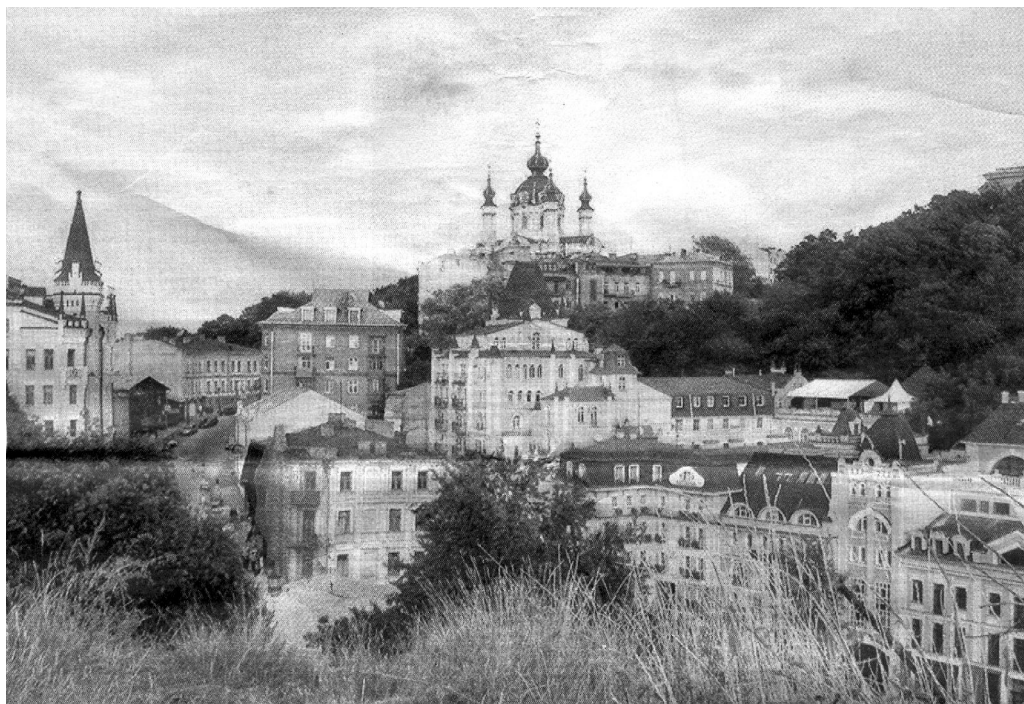
но. З іншого, знищення відбулось у радикальний спосіб і багато хто спекулює на цьому. Що Ви про це думаєте?

— Під час усіх революцій скидають пам'ятники тиранам. Наразі це легітимний спосіб виконання указу Президента України про знищення символів тоталітаризму. Коли говорять про цей пам'ятник як твір мистецтва, то його може врятувати Кернес із Харкова, прислати КамаЗ і продати його «з молотка», або ж поставити на місце розбитої пам'ятної дошки Юрію Шевельову у Харкові. Якщо в нас є Майдан за інтеграцію з Європою, де давно немає пам'ятників тоталітаризму, то на місці цього опудала зараз перед Різдом належалося б поставити Діда Мороза. Це відповідає духові часу.

— За своє життя вам вже довелося дізнатись, що таке репресії і тиск влади. А як вважаєте, чи стане Євромайдан останнім ривком за здобуття свободи? І як варто діяти, якщо влада таки не відступиться ні на крок?

— Є відома астина: «Лиш той життя й свободи вартий, хто йде щодня за них у бій». Ривки будуть ще і ще, але безперечно кожен з них є кроком висхідним. Нам ще довго треба буде долати спадщину, яка залишилася в головах людей, зокрема, тих посткомуністів, які нами керують. Про такий дух спротиву як зараз, у часи моєї молодості не могло бути й мови.

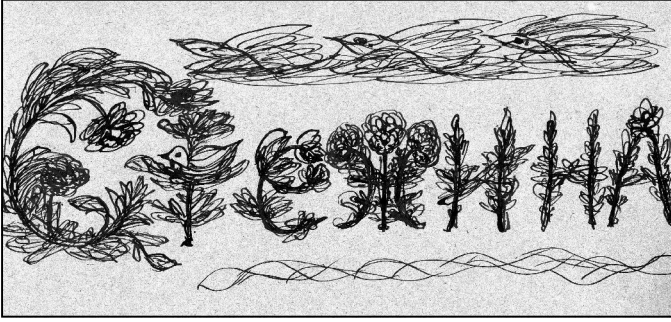
Люди пройнялися повагою і любов'ю один до одного, а такий дух — непереможний.

Церква Св. Апостола Андрія

7 чудес
Київа

2013 року відбулася акція «7 чудес Київа». Фахівці, експерти та члени оргкомітету відібрали 30 об'єктів - фіналістів, які змагалися за звання чудес Київа. За сумою показників інтернет-голосування та анкетування експертів (50/50) було визначено 7 кращих об'єктів столиці. Переможцями стали: Андріївська церква та Андріївський узвіз; Будинки з химерами; Видубицький монастир; Володимирський собор; Київо-Могилянська академія і Старий Поділ; Київо-Печерська лавра і Софія Київська. За традицією про переможців будуть відзняті телевізійні передачі, віддруковані буклети, календарі тощо.

снів.

Янголи пішли знов на сонячну, теплу небесну поляну, тільки янголик-учень залишився й глянув у долину, де зникли санки Миколая.

«Бідний святий Миколай, — думав він, — ось їде в холод і темряву та ще мусить тягати з собою важкі міхи. Він усіх обдарує, але хто йому щось подарує?»

Маленький янголик-учень зовсім посумнів. Аж нараз весело засміявся, бо гарна думка прийшла йому до голівки. Він хотів щось подарувати святому Миколаєві; щось, чого святий дідусь

Ніна МУДРИК-МРИЦ
(за Кларою ГАЙНЕР)

лена, синя, фіолетна. Потім відломив янголик із кушечка два гладенькі паточки, сів у куточку і став плести, мов на дротаж, так, як навчився на землі в тітці Марусі.

Багато годин проминуло, заки святий Миколай скінчив свою роботу. Того року потребував багато різок. Адже деякі діти не вміли навіть маленької молитви! Але й чемних діток було багато, й мішки святого Миколая були порожні. Святий дідусь був утомлений і перемерзлий, і коли добрі олені спинились перед небесними воротами, він пішов у свою кімнату, щоб зігрітись і відпочити.

— Ого? А це що тут лежить? Пара гарненьких капців? Всіма барвами веселки мерехтять вони!.. Ай, чудово!

Святий Миколай скинув важкі чоботи й шугнув ногами в нові капці. Які ж вони були м'якенькі, які теплі, а як прилягли! І тут лежала навіть картка:

«Любому святому Миколаєві, щоб також мав трішки втіхи».

Святий Миколай вийшов із кімнати й задзвонив дзвіночком, що висів біля дверей. І тут позлітались всі янголики, щоби поздоровити його. Але він сказав:

— Гляньте, які гарні капці. Хто це міг мені їх подарувати?

Янголики дивувались й усі потрясли голівками: ні, щось такого жодному з них не прийшло на думку. Але в останньому ряді стояв янголик-учень і зовсім почервонів.

— Отже, це ти був, — сказав святий Миколай і випровадив його наперед. — А звідки ти мав такі гарні нитки?

Тут почав янголик плакати:

— Я хотів тобі так дуже щось подарувати й узяв кілька ниток із веселки; але я цього напевно більше не зроблю.

— Ходи до середини, — сказав святий Миколай. Бум! — затріснулися двері, і янголики зашепотіли:

— Тепер він буде покараний...

Але коли двері знову відчинились і янголик став на порозі, вони побачили, що це не був уже янголик-учень, бо на раменах у нього блистіла пара сніжно-білих крилець.

— Лети, маленький янголику, — сказав святий Миколай, — і нехай твоє добре серденько сіє любов на небі й на землі.

Святий Миколай і янголик-учень

У небі, в райському саду був великий рух. Одні янголики сиділи на деревах, зривали яблука й кидали їх на долину, де стояли інші, що ловили їх у фартушки. Хтось трусив горіхові дерева, й горіхи, мов град, лопотіли в траву, хтось носив коші, повні солодких пахучих медяників і тістечок. А старші янголики з поважними личками стинали з кушечків сухі гілочки та зв'язували їх золотими стяжечками в різки. Сьогодні ж день, коли святий Миколай сходив на землю, щоб обдарувати чемних діточок, а нечемних покарати. Це його обов'язок вже від давнього часу.

Миколині санки стояли вже перед дверима, а два великі олені, запряжені в них, нетерпляче потрясли головами, аж дзвіночки на їхніх шиях дзвонили, мов срібний сміх. Янголики напакували два повнісінькі мішки та з галасом і сміхом тягнули їх до санок.

Один маленький янголик стояв осторонь при тій веселій праці трохи сумно. Він так радо хотів помагати, але інші відсували його набік і казали:

— Залиши, ти ще цього не розумієш!

«Це правда, я ще тут нагорі недавно. Спершу мушу, як і кожне янголя, повчитися, тому ще навіть крил не маю, але зараз я міг би добре помагати», — думав янголик.

А святий Миколай, зітхаючи та бурмочучи під ніс, натягав свої великі чоботи, вдягав грубий кожух і хутряну шапку на вуха. Він виглядав страшно, так що можна було злякатися, але його любе старе обличчя було добре й лагідне.

Це відчував також янголик-учень,

бо притулювся близьенько до дідусевих колін.

Нарешті все було готове. Святий Миколай перевіряв ще раз мішки, погладив янголика по голівці, помахав усім на прощання і сказав:

— Отже, будьте чемні, дітки, аж поки я вернуся, — потім шугнув на своїх санках у саму середину густої

буде дуже потребувати, коли вернеться додому.

Янголик оглянувся сторожко, чи не дивиться хтось, а відтак побіг швиденько до комірки, в якій переховували в зимі веселку. Вона була гарненько звинена, але на кінцях можна було витягнути кілька ниток, з кожної барви дві: червона, жовтогаряча, жовта, зе-

Ганс Християн АНДЕРСЕН

Дівчинка, що наступила на хліб

Мабуть, ви чули про дівчинку, що наступила на хліб, аби не забруднити черевичків. І знаєте, що з нею потім сталося. Про це свого часу й написано, і надруковано чимало. А було все так.

Одна бідна, але вельми горда й прикра дівчинка Інге мала лиху вдачу. Коли вона була маленька, їй подобалося ловити мух і обривати їм крильця: тоді бідолашним комашкам, що літали, залишалося тільки повзати. Ловила вона і хрущів, і жуків-гноївників, насаджувала їх на шпильки і підставляла їм під ніжку зелений листочок чи клаптик паперу. Бідна комашка хапалася ніжками за папір, крутилася і вигиналася, намагаючись визволитися від шпильки, а Інге знай сміялася:

— Читай хрущuku, читай! Ач, як перегортає сторінку!

Цю більшою ставала дівчинка, то лихішою. Цьому сприяло і те, що Інге була гарненькою, і хоч дїста-

валось їй час од часу на горіхи, та такі замало.

— Тобі, Інге, потрібна добра прочуханка! — часто казала їй мама — Ще малою ти часто топтала мій фартух, думаю, ти розтопчеш і моє серце!

Такі сталося.

Інге віддали прислужувати заможним панам у маєток. Ті ставилися до неї, як до рідної дочки: у новому вбранні дівчинка, здавалося, погарнішала, але стала ще пихатішою.

Цілий рік вона прожила в господарів, та якось вони їй і кажуть:

— Добре було б, Інге, якби ти відвідала своїх батьків.

Інге вирішила піти до батьків лишень для того, щоб похизуватися перед ними своїм новим вбранням. Вона вже дійшла до околиці рідного села, як раптом вгледіла біла ставка хлопців та дівчат, а поблизу них — свою матір із в'язанкою хмизу, який та

назбирала в лісі. Уткати геть — ось перше, що промайнуло в її голові: дівчинці стало соромно, що в неї, такої пишної панночки, така обривана мати, яка до того ж сама тягає з лісу хмиз. Тож Інге непомітно для матері повернула назад. Вона навіть не пошкодувала, що не побачилася із батьками, їй тільки було ніяково через них.

Минуло ще пів року.

— Інге, мусиш відвідати своїх батьків. От тобі хліб, віднеси його. Вони, напевне, втішаться!

Інге вдягнула своє найкраще вбрання, взяла нові черевички, трішки підняла пальцями сукню, щоб не забруднилася, і обережно попрощувала дорогою, намагаючись не забруднити й черевичків, — та за це їй докоряли годі. Аж ось стежка змінилася багнатою — треба було пройти через брудну калюжу. Не думаючи Інге кинула в калюжу свій хліб, щоб стати на нього та перейти баюру, не замочивши ніг. Але

щойно вона наступила на хліб однією ногою, а другу піднесла, щоб стати на сухе, як хліб став занурюватися з нею щораз глибше в землю — тільки чорні бульбашки розійшлися по калюжі!

Така от історія трапилася!

А де ж опинилася Інге? У пивоварні в болотяниці. Болотяниця була тіткою щезником та лісовим русалкам, які всім відомі: про них і в книжках написано, і пісні складено, і намальовано їх на різних картинах, та от про болотяницю мало хто знає. Тільки коли влітку над лугами піднімається туман, люди кажуть: «Болотяниця пиво варить!». І саме до неї в пивоварню і провалилася Інге, а тут довго не витримав! Від кожного казана несе таким смородом, аж людину верне, а таких казанів тут море, і стоять вони тісно один біля одного; якщо між деякими і виявиться яка шпарина, то одразу можна натрапити на скупчення мокрих і гидких жаб. От куди потрапила Інге! Опинившись серед цього холодного, липкого, відрозливого місця, Інге затремтіла і відчувала, що її тіло кам'яніє. Хліб міцно прилип їй до ніг і тягнув за собою, як бурштинова кулька соломинку. Болотяниця була вдома; у пивоварню цього дня навідалися гості: чорт і його прабаба, уїдлива баба-ра. Вона ніколи не байдикує, навіть у гості бере із собою якусь роботу: або шие зі шкіри черевики, і якщо якась людина їх взує, стає непосидюю, або вишиває плітки, або, врешті, плете необдумані слова, що не раз зриваються людині з язика, — усе на зло і на погубу людям! О, те чортове прабабисько — майстриня шити, вишивати та плести!

Вона побачила Інге, поправила окуляри, глянула на неї ще раз і сказала:

— Дівчиночко має кепський характер! Прощу віддати її мені як подарунок за сьогоднішню візиту. З неї вийде чудовий бовван для передпокою мого внучка.

Болотяниця віддала їй Інге: так дівчинка опинилася у чортячому палаці серед багатьох таких самих бовванів, як вона. О, тут була ціла колекція бовванів з лихою вдачею, що її усі виразно бачили, як той хліб, котрий досі не відлип від ніг дівчинки; наприклад, якийсь скупий чоловік мучився тим, що залишив ключ у замку свого ящика з грошима...

«У, повітрішалися! Та на мене принаймні приємно подивитися: я найгарніша, і вбрана гарно!» І тут Інге поглянула на себе — ой, як же вона забруднилася в пивоварні болотяниці! Про це дівчинка навіть не подумала! З кишеньки її платтячка раптом вискочила жаба — Інге сахнулася з несподіванки так, що ледь не впала. Але жаба хоч пострибала собі геть, а от мухи, що з'явилися натомість, стали повзати по Інге, і нерухомі дівчинці годі було їх зігнати — крила в них були обшипані, і комашки могли тільки повзати. Ото була мука! А тут ще й голод допікав! Хоч Інге стояла на хлібі, та нахилитися до нього вона не могла: ні спина, ні руки й ноги в неї не згиналися.

— Якщо це триватиме довго, я не витримаю! — промовила Інге.

Раптом вона відчувала, що їй на голову крапнула гаряча сльоза, скотилася обличчям на груди, потім на хліб; за нею друга, третя — цілий град сліз. Це, звісно, плакала її мати. Інге відчувала це, вона узагалі могла чути усе, що говорили про неї нагорі, на білому світі, де вона досі жила. Усі знали, що дівчинка провалилася в болото, — це бачив один пастух з горба, — і казали, що вона страшенно прикра дитина, отож отримала по заслугі, бо ні за що мала людей та їхню працю. Навіть матір, гіркі сльози якої її заливали, щораз повторювала: «Пиха до добра не доводить!»

— Інге, дівчинко, що ж ти накоїла! Ти розбила моє серце! Нічого іншого я й не сподівалася від тебе!

— А ліпше б я не народжувалася на світ! — думала Інге. — Що мені з того, що моя мати тільки скиглить за мною!

А її господарі казали:

— Топтати хліб ногами — великий гріх! Інге не шанувала Господніх дарів! Не швидко для неї відкриються дари милосердя!

— Треба було виховувати мене як слід, — думала собі Інге, — а не теревенити тепер про це. Скільки я вже вистраждала за цей окрасець, хай би так усі за свої провини розплатилися! О, скільки тут поруч стояло би бовванів!

І душа дівчинки ставала ще черствішою, тверд-

шою від її оболонки.

— У такому товаристві, як тут, кращою не станеш! Та я й не хочу! У, повітрішували баньки! — казала вона і врешті цілком озлобилася на всіх людей. — Тішаться, мають тепер про що теревенити! А я так страждаю!

Коли історію про Інге розповідали малим діткам, ті думали про неї:

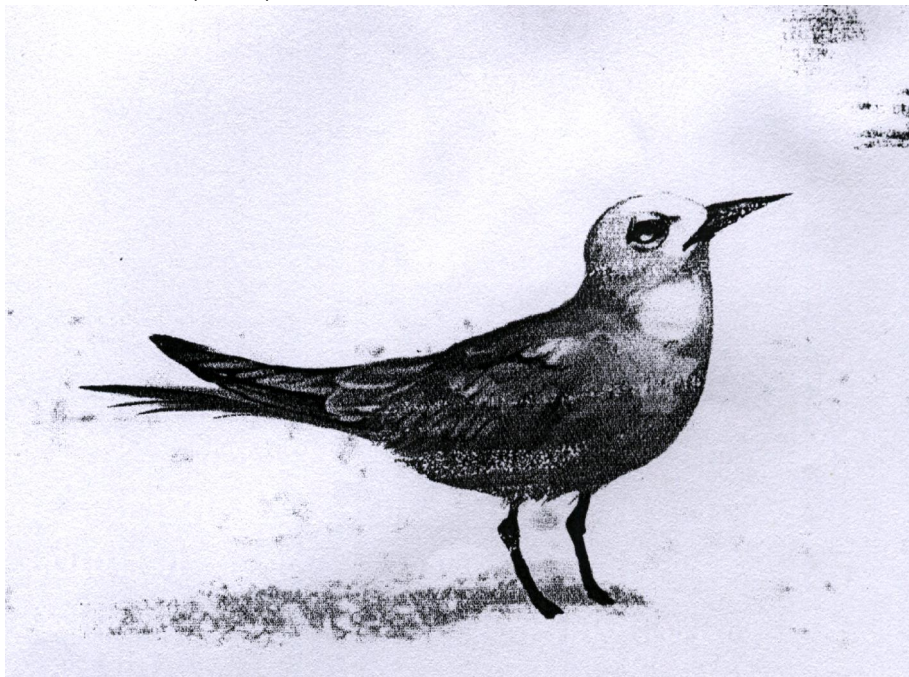
— Яка вона погана! Хай тепер помучиться!

Але якось, коли її історію вкотре розповідали одній маленькій дівчинці, а Інге аж скреготіла зубами від ненависти до всіх дітей, мала раптом залилася сльозами:

— І що, вона назавжди залишиться під землею?

— Назавжди, — відповіли їй.

— А якщо вона попросить прощення, пообіцяє

більше такого не робити?

— Але вона зовсім не хоче просити прощення!

— А я би так хотіла, щоб вона попросила прощення! — мовила дівчинка і довго не могла заспокоїтися. — Я віддала би свою лялькову хатку, лише б вона змогла повернутися на землю! Бідна, бідна Інге!

Ці слова дійшли до серця Інге, і їй стало ніби легше. Уперше якась жива душа пожаліла її: «Бідна Інге!» — і слова не додала про її гріх. Маленька невинна дівчинка плакала і просила прощення за її провини! Якесь дивне почуття заповнило душу Інге: вона б заплакала сама, та не могла, і це було для неї новим стражданням.

Маленька дівчинка чула, що за тих бідних людей, які страждають, треба молитися. Увечері вона стала до молитви і щиро попросила в Господа пробачити Інге:

— Боже, прости бідну Інге, яка... просто не вміла Тебе любити, а любила тільки себе.

Не залишай її в підземеллі, де темно і страшно, — і дівчинка так виразно уявила собі всі можливі жахи, які бувають у темряві, що залилася сльозами над долею Інге, якій доводилося це переживати.

Зірки були свідками цієї молитви, що луною відбилася в порожній оболонці, у яку була замкнена стражденна душа Інге, і розтопила несподіваною любов'ю її крижану шкаралупу. Інге була вражена: чим вона заслужила на це? Їй вміст стало так жалко себе, жалко, що Господь ніколи не відкриє перед нею браму Свого милосердя.

І тільки вона це зрозуміла, як у підземелля проникло світло, гарячіше від сонячного променя, що розтоплює снігову бабу — і швидше, ніж тане на дитячих губах сніжинка, розтопила закам'янілу оболонку Інге. І в цю мить на волю злетіла у небо блискавкою маленька пташка.

Але опинившись серед білого світу, вона найжачилася від страху й сорому та швиденько сховалася в якійсь тріщині у стіні. Тут вона сиділа, тремтячи всім тілом і не видаючи ні звуку, — вона й голосу не мала. Довго вона так ховалася, поки наважилася вилетіти й помилуватися красою Божого світу.

Який чудовий він був! Повітря було свіже й м'яке, яскраво сяяв місяць, духм'яніли дерева та кущі. У закутку, де сховалася пташка, було дуже затишно, а пір'ячко на ній виявилось чисте й святкове.

Яка любов і краса були розлиті в Божому світі! І всі думки й почуття, що ворухилися в грудях пташки, готові були вилитися в пісні. Але пташка не могла співати, хоч як вона цього прагнула. Не могла ані закукати, як зозулька, ні затюхкати, як соловейко! Але Господь чує навіть німу хвалу хробака, тож Він почув і цю безголосу хвалу. Хвала підносилася до неба як псалом, що звучав у грудях Давида, перш ніж він знайшов для нього слова та мелодію.

Німа прослава пташки зростала з кожним днем і тільки чекала нагоди виявитися в добрій справі.

Настало Різдво. Якийсь селянин поставив біля

паркану жердину й прив'язав до її вершка необхідний сніг вівса — нехай пташки весело зустрінуть Різдво Спасителя!

Різдвяного ранку зішлю сонечко й освітило сніг; на почастанок одразу налетіла зграйка пташок. Із щілини, де поселилася наша пташка, теж почулося: «пі! пі!». Думка вилася в звук, і той слабкий писк був справжньою одою радості. І з радості пташка захотіла вчинити добру справу й вилетіла зі свого сховку.

Зима була люта, мороз скував води товстою кригою, для звірів та птахів настали важкі часи. Маленька пташка летіла понад дорогою, відшукуючи в сніжних боронах від саней зернятка, а біля стоянок для годівлі коней — крихти хліба. Але сама вона завжди з'їдала лише одне зернятко, одну крихту, а потім скликала інших пташок. Літала вона і в міста, оглядалася навкруги і, побачивши накришені з вікон крайчики хліба, теж з'їдала лише один, а решту віддавала іншим.

Протягом зими наша пташечка збирала і роздавала таку кількість хлібних крихт, що разом вони важили стільки ж, скільки хліб, на який наступила Інге, щоб не забруднити черевиків. І коли вона знайшла останню крихту, сірі крила пташки перетворилися у білі і широко розпростерлися.

— Он летить морська ластівка! — сказали діти, побачивши білу пташку.

Пташка полетіла просто до сонця, але потім повернула донизу і подалася в бік людських сіл. Онде знайома річка, пасовище, хатки, от і стріха рідного дому. Вона зазирнула у шибку — за столом сиділа її убога родина: тато з мамою, малі сестри і брати. Пташка аж забилася у шибку, так хотіла приєднатися до них. Вона полетіла до дверей, але вони були зачинені, знову до вікна, до дверей... і так металася, поки натовплена не сіла на подвір'я.

Та щойно вона торкнулася землі, як відчувала, що її крила раптом стали руками, з'явився одяг, ноги в черевичках прудко побігли стежиною і замість цвірінькання з її уст вирвалося радісне:

— Мамо, тату, я повернулася!

Педагогічна сторінка

ПРИБУЛЬЦІ З ПЛАНЕТИ ПОГАНОВОГО НАСТРОЮ

Прибульці з планети Поганого Настрою вдерлися на нашу Землю й дошкуляли людям щораз гірше. Спочатку вони вимикали електрику, псували побутову техніку, руйнували мережу водопостачання. Все частіше влаштовували вітрові та буреломи, які зривали дахи з будинків, звалювали дерева в гірському лісі. Спричиняли прибульці й повені: затоплювали сади, поля, виноградники, хліви й сільські хатини. А згодом почали перевтілюватися в народних депутатів й негативно впливати на прийняття законів, рішень. Відтак підвищувалися ціни на хліб, молоко, м'ясо, на цукор і крупи, на нафту й газ. Багаті ставали жадібнішими, а малозможні й неможливі — незадоволеними, обуреними й сердитими. Криза поглиблювалася й поширювалася. Люди, звісно, не здогадувалися про нашествя недоброчинних інопланетян. А не з'ясувавши причини лиха, не знали, як треба з ним боротися.

На щастя, митці помічають більше. У них добре розвинена інтуїція. Тому й не дивно, що видатному композиторові спало на думку створити симфонію Гарного Настрою. Так він сподівався перемогти засилья недоброго настрою, в якому вбачав причину багатьох бід. У творчих пошуках маестро, його сумнівах і стражданнях минуло чимало років. Симфоніст довго вагався й нарешті озвучив свій твір перед родиною, перед знайомими музикантами, композиторами. Й раптом присутні на презентації симфонії Гарного Настрою повеселішали! Їх погляди випромінювали оптимізм і надію! Несподіване відчуття свободи окриляло їх бажанням якнайшвидше змінити ситуацію у всіх сферах життя! Привітавши композитора з високим духовним твором, всі, хто слухав симфонію, негайно взялися до роботи. Митець зрозумів: твір можна пропонувати симфонічному оркестрові столичного оперного театру.

Та несподівано, під час репетиції, вийшов з ладу концертний рояль. Коли водоспад чарівних звуків, вдаряючись у стіни, устелю, життєрадісною хвилею проникав до сердець, облагодував думки і фантазію, саме тоді й трапилося лихо: рояль відмовився звучати. Крім того, до зали увірвався вітер, зріб нот з піюптрів і миттю виніс їх на вулицю. Ніхто й отямитися не встиг.

Виявляється, прибульці з планети Поганого Настрою, продовжуючи шукати розваг, вторглися і в царину Мистецтва. А це вже окрема історія. Й починалася вона так.

Юрикові батьки — музиканти. Тато грає на скрипці, а мама — на віолончелі. На роботу вони йдуть, коли Юрик дивиться вечірню казку, а бабуся мие посуд на кухні.

Але того суботнього вечора, коли вийшов з ладу концертний рояль, музикантів відпустили з репетиції додому. Бо рояль вперто відмовлявся звучати, незважаючи на зусилля вправного настроювача та адміністрації. Директор оперного театру ковався ліки й аж стогнав у розпачі. Адже завтра — концерт, прем'єра геніальної симфонії Гарного Настрою. Всі квитки продано!

Зрадів хіба що Юрик. Ще б пак! Його батьки повернулися додому, а він ще не ліг спати. Але батьки відклали скрипку й віолончель і почали переодягатися, збираючись у гості.

— Нарешті ми відпочинемо серед людей, як усі запрошені, — озвалася мама.

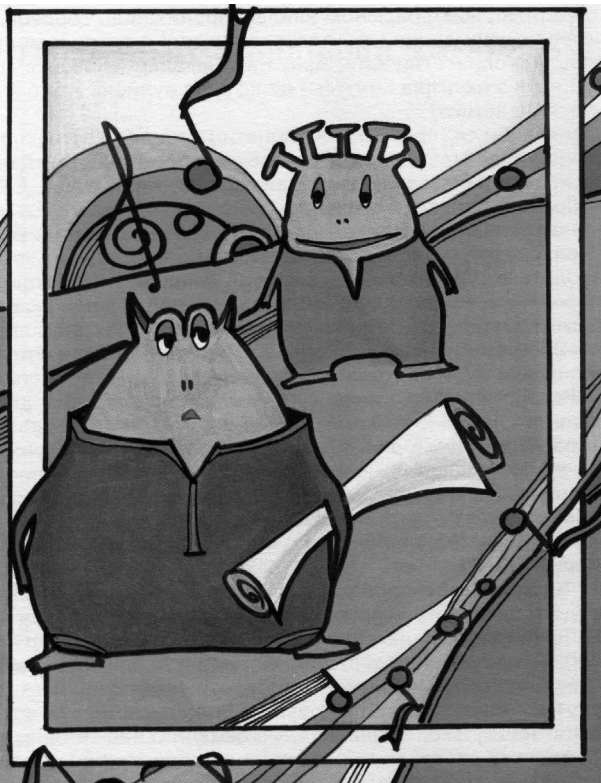
— Боюсь, що мені доведеться повертатися за скрипкою, серед гостей будуть палкі прихильники моєї гри, — сказав тато.

— Зроби вигляд, ніби ти — це аж ніяк не ти, — пожартувала мама, виходячи в коридор, де тато

допоміг їй одягнути жакета.

Засмучений Юрик стояв на порозі своєї кімнати з розгорнутим щоденником у руках. Батьки по черзі розписалися на кількох сторінках, чмокнули сина в щічки, побажавши доброї ночі, і зникли за відкритими дверима. А за мить у вікно великої кімнати вдарив сніп променів від їхнього авто.

Бабуся все ще гриміла посудом на кухні, коли Юрик почув дивний шеліт, а потім і дзвінкий сміх, що доносився чи то зі скрипки, чи то з віолончелі. Хлопчик підійшов ближче, заглянув поміж чотирьох струн в отвір скрипки й ледь не скрикнув від захвату: там, усередині, в мініатюрному кріслі сиділа крихітна дівчинка й заплітала косичку своїм ляльці. А коли Юрик заглянув у віолончель, то вгледів там

даму за столом. Вона старанно переписувала ноти, вигукуючи їх:

— Соль! Мі! Фа! Ре! До!

Дівчинка в скрипці, кризь сміх, намагалася імпровізувати мелодію.

— Не смійся, Івіко! — застерегла дама з віолончелі.

— Перепрошую, — відізвалася дівчинка, — без сумніву, ви Велика Концертна фея. І все ж, за одну ніч навряд чи можливо відтворити симфонію, над якою десять років працював геніальний композитор. Тим паче, що ми, феї інструментів, уміємо виконувати готові твори за нотами.

— Івіке, ти фея Настрою. Згадай, будь ласка, про свої обов'язки.

— Погодьтеся, шановна пані, настрої бувас різний, — відповіла Івіка.

— Не забувай, — зауважила Велика Концертна фея, — нам належить створювати романтичний, надхненний, оптимістичний, життєрадісний настрої. Такий, що надихає на добрі справи.

— Імовірно, композитор мав на меті зміни у Всесвіті, — відповіла Івіка. — Не секрет, що прибульці з планети Поганого Настрою нищать усе. Навіть рояль змусили замовкнути, а Вітер за їх велінням виніс ноти з оперного театру. Ще й композитор зник невідомо куди...

Фея Настрою, тобто Івіка, більше не сміялася, а

Маргарита МЕДЕНЦІ,
м. Мукачеве

сумлінно парувала одну ноту до іншої, намагаючись пригадати втрачену симфонію.

Юрик занепокоївся, бо йому не вдалося розпитати фей про прибульців, про ув'язнені в роялі звуки, про викрадені Вітром ноти й про зниклого симфоніста. Ані дама з віолончелі, ані дівчинка зі скрипки не звертали на нього уваги. Вочевидь, вони не чули й не помічали його.

Юрик замислився: до кого звернутися? Бабуся розмовляла з подругою по телефону. Хлопчик вирішив перечекати, поки вони домовляться, й тим часом приліг на краєчку ліжка. Вже кризь сон почув, як повернулася батьки. Отже, він про все довідається від них. Проте, знесилений пригодами, Юрик не встав. Далі йому приснився рояль, що волав про допомогу. Хлопчик зіскочив з ліжка. Хіба можна спати? Треба негайно діяти. Сяк-так одягнувшись, вийшов на подвір'я. Перед вікнами була клумба, де розквітли айстри. У сутінках голівки квітів набули людських рис. Тож не дивно, що Юрик звернувся до пишної Айстри:

— Ви чули, що трапилося в оперному?

— Я передбачала, що буде так, — несподівано відповіла Айстра.

— І ви мовчали? — обурився хлопчик.

— А хіба квіти розмовляють з людьми, юначе?

— А ось тепер?

— Сьогодні небувала, чарівна ніч. Спілкуються всі. Нещодавно тут пролітав Пугач. Він розповів, що симфонія нашого композитора справила нечуване враження на прибульців з планети Поганого Настрою. Радісні, надхненні на добрі благородні вчинки, інопланетяни покинули Землю, прихопивши й копію твору. Композитор досяг найвищої мети: його симфонія позбавила поганого настрою та шкідливих звичок усіх мешканців планети Поганого Настрою. Ти не повіриш! — вигукнула Айстра, — Пугач дізнався, що поганонастрівці вже перейменували свою планету в Зірку Надії. Віднині у Всесвіті не існує планети Поганого Настрою, — урочисто промовила Айстра.

— Невже музика здійснила таке диво всього за одну ніч? — запитав Юрик.

— Коли ситуацію може виправити лише диво, то диво обов'язково станеться, — прокоментувала відому істину Айстра. — А тут музика, сила впливу якої безмежна. Симфонія, створена генієм, здолала всі перешкоди. Ще під час репетиції, коли вона звучала, розступилося небо, музика долинула туди, де вона була вкрай потрібна, — запевнила Айстра.

— Прибульці нахабно втрутилися в роботу оперного театру і скористалися працею талановитого композитора, — обурився Юрик. — Це нечесно!

— Уявіть собі, юначе, вони вже повернули рояль звучання, а ноти на піюптрі. Та й щасливий композитор — в літаку. Концерт відбудеться. Публіка ні про що й не здогадається. От якби лишень симфонія вплинула на людей так, як на прибульців, — сказала Айстра, замріявшись.

Юрик погоджувався з Айстрою. Адже завдяки симфонії планета Поганого Настрою переродилася на Зірку Надії.

— Ой! Чи відомо про все феям зі скрипки й віолончелі? — схаменився хлопчик.

Він попрощався з Айстрою, побажавши їй пишного розквіту, й увійшов до хати. Інструменти були на місці. Юрик заглянув усередину скрипки, а потім і віолончелі. Проте не побачив там ані дами, ані дівчинки.

— Шкода, — зітхнув Юрик.

Та не встиг зажуритися, бо уявив собі свято на новонародженій Зірці Надії. Все ще дивуючись, він роздягнувся й пірнув під ковдру. Стомлений, невдовзі заснув, а тому не міг бачити й чути, як усміхнені батьки на мить заглянули до його кімнати, а потім навшпиньки повернулися до своєї спальні. Завтра вони розкажуть синам про симфонію, запросять його на концерт і, можливо, познайомлять з видатним композитором. Ще б пак! Адже музика творить дива.

ГНОМИ І КОНОКРАД

Колись давно в Карпатах добували руду, залізо. А згодом тут, у покинутих залізничних штовнях і печерах, оселилися гноми-гончарі, які насправді були помічниками Святого Миколая. Як зіницю ока, берегли вони родове ремесло. Адже гончарство їх об'єднувало, робило життя цікавим і змістовним. Гноми ліпили з глини, випалювали в печах, а потім розфарбовували в яскраві кольори кумедних зайчиків, ведмежат, півників, коників. Виготовляли також ліхтарики, вази для квітів, корзинки для фруктів, кухлики, ложки й інше. А в переддень Святого Миколая і в передріздвяну ніч розносили все це дітям. Й аби всюди встигати з подарунками, мчали гноми на конях.

Та якось один із гномів повернувся без коня. Він розповів, що, коли наближався до воріт дитбудинку, з канами неподалік виповзло рогате страхище й, вишкіривши криві зуби, кинулося до коня. А тим часом два чорні ворони схопили гнома за комір, витягли із сідла, підлетівши з ним угору, а потім скинули у сніг. Коли ж гном оговтався, то кінч зник разом з подарунками для дітей.

Наступного року все повторилося. Відбувалося так і надалі. Аж поки у гномів зостався один-однісінький кінч. Почали вони радіти. І тут наймолодший гномик запропонував виліпити коней... із глини. Така пропозиція дуже розсмішила дорослих братів. Та несподівано озвався старий-престарий гном, який досі лежав на печі й весь час зітхав і кашляв:

— А чому б і не спробувати, добродію гноми? Адже перед Різдвом трапляються дива. Святий Миколай неодмінно допоможе вам...

У клопотах промайнули весна і літо. Гноми зібрали врожай, і як тільки сади почали скидати пожовкле листя, а поміж дерев вигравали павутинки, розбрелися гноми в далекі ліси, блукали урвищами: шукали вони потрібну глину — для кожного виробу свою. Так робили щосені. Знайшли добру глину і на цей раз. Втім, довелося її носити в лантухах і на плечах, бо ж не мали коней.

Розпалили гноми піч й розпочали своє таїнство. Старанно чаклували над глиною. А коли коники були готові, розмістили їх у стайні, де раніше стояли справжні живі коні. Й треба сказати що гноми не сиділи, склавши руки, в очікуванні дива, а продовжували ліпити з глини, випалювати і розфарбовувати нові іграшки. Трудилися наполегливо, бо дізналися, що сиріт побільшало. Але як доправити зроблене в дитбудинку? Зазвичай веселі й дотепні, гноми здебільшого мовчали. Навіть не співали улюблених пісень. Щовечора і щоранку молилися вони біля глиняних коників, сподіваючись, що ті вчасно оживуть. Вже й подарунки спакували в торбинки. А коні вперто не рухалися.

— Не втрачайте віри, — заспокоював старий гном. — В переддень Святого Миколая виведіть ко-

ней зі стайні, осідлайте та повертайтеся до столу вечеряти...

Так і зробили. Й коли на небі едельвайсом розквітла перша вечірня зірка, а невдовзі урочисто заблимала, переливаючись сріблом-золотом, коні дзвінко заіржали! Вогонь та іскри з-під їх копит спочатку налякали гномів. Але радість умить переборолала страх. Гноми осідлали коней і помчали в долину, щоб встигнути до дітей з подарунками від Святого Миколая.

Ще й бадьоро наспівували:

Скакали дивні коники —
По схилах по крутих.
Копита, наче возники,
У істрах золотих.
У коника — три дзвоники,

Сріблясті грива й хвіст.
На конях мчали гномики —
В сідлі на повний зріст.
Лунали довго дзвоники —
Із лісу й через лан,
В долині зникли коники:
Поглинув їх туман.

Наступного дня до стайні повернулися всі коні. Та все ж, за вечерею, один із гномів розповів таку

історію:

— Якщо ви помітили, цікавість покликала мене углиб лісу. Я хотів переконатися, що моя улюблена білка пообідала грибом, якого ще восени я підібрав і настромив на гілочку смереки. І от ми з конем були майже біля воріт дитбудинку, як де не взялися два чорні ворони, вп'ялися кігтями у комір моєї куртки і вже встигли витягнути мене із сідла, а звідкілясь виникло рогате страхище й шарпнуло коня за вуздечку. І тут мій кінч як вдарив копитом! Аж стовп вогню викресав! Полум'я обпало конокрадові руки, іскри потрапляли в очі й добряче свердлили зіниці. Страховисько заревіло й кинулося навтьоки. Але вогонь наздогнав його. Полум'я охопило роги й волохате тіло і доти не відпустило конокрада з пекельних обіймів, аж поки не перетворило його на попіль.

— А ворони? — несміливо запитав наймолодший гномик. — Що з ними?

— Ворони умить стали юнаками, — продовжив оповідач. — І я упізнав колишніх вихованців дитбудинку, які, у свій час, найбільше раділи подарункам від Святого Миколая. Відомо, що хлопчики молилися, колядували, вчилися майструвати з дерева.

— Але чому вони допомогли красти коней? І як вони стали воронами? — наперебій зацікавилися гноми.

— Від них я і довідався, що зачарував їх рогатий заздрісник, коли вони лагодили сани і воза для Святого Миколая. Адже хлопці з дитинства мріяли віддати за подарунки. Розлючене страхище перетворило їх на воронів і примусило служити Злу. Сили Зла оволоділи юнаками і спрямували їх на хибний шлях...

— Що і не дивно, — озвався з печі старий гном. — Адже сили Зла споконвіку мріють втопити світ у темряві, а всіх людей перетворити на заздрісних, черствих і лютих. Утім, Добро перемагає Зло завдяки тому, що на світі хороших людей більше, аніж поганих. Рогатий син Зла сердився на хлопців, які майстрували сани і віз для Святого Миколая, перетворив їх на чорних воронів і примусив служити Злу, — старий гном закахлявся. Йому подали склянку чаю.

І він продовжив:

— Як ви зрозуміли, добродію гноми, Святий Миколай не дозволив далі знущатися над юнаками. Й саме ви під опікою Миколая-Чудотворця зупинили злодійство.

А хлопці, отямившись, негайно взялися до роботи. І навесні подарували гномам віз, а влітку — сани. Вона — для того, щоб доставляти глину в печеру. А сани — щоб торби й лантухи не муляли боки коням, коли розвозитимуть подарунки.

Водночас відбулося ще одне диво: юнаків визнали справжніми майстрами! До них з'їжджалися замовники, які добре платили за роботу. А яка втіха була, коли хлопці взялися навчати ремеслу молодших сиріт. Вони раділи успіхам дітей, підбадьорювали. Адже на власному досвіді переконалися, як невеличкі перемоги стелять шлях до великих досягнень.

Отак сумлінні юнаки, турбуючись про інших, навіть і не здогадувалися, що теж стали помічниками Святого Миколая.

3 книжки для дітей
«Марціпанові коржики». —
Ужгород, ДВ «Патент», 2012

Àîðà ÌÀÐÎÎÎÀÀ
Òåïëî ÷óáàè

На деревах пожовтіли листочки. Прилетів у ліс холодний Вітер і позривав листя, щоб не заважало йому літати туди-сюди. Холодно стало. Змерзли звірі. Зібралися разом Ведмедик, Лисичка, Білочка і Зайчик. Стали думати, що робити.

— Треба прогнати Вітер з нашого лісу, — пробурмотів Ведмедик.
— Щоб його прогнати, спочатку треба впіймати, — мовила мудра Лисичка.

— Я спробую наздогнати його, — зголосився Зайчик.

Бігав Зайчик за Вітром аж три дні і три ночі. Не зміг наздогнати, упав змучений на жовте листя, заплющив очки. Тоді Вітер сам підлетів до Зайчика:

— Гу-гу-гу! Тепло одягайся, побігачику, бо буде ще холодніше — зима іде.

Послухався Зайчик, поміняв свою стару сіру шубку на нову — пухнасту й біленьку. Побіг він до друзів сказати, щоб і вони теплі шубки одягли. Лисичка з Білочкою послуухались. Почали Ведмедика шукати, та не знайшли. Він вже спав у барлозі під старою березою.

Æàáàèà

Мерзне спинка, мерзнуть лапки:

Засина зелена жабка.

У корчах, під бережком,

Що притрушений сніжком,

Пережде всі холоди

Аж до теплої води.

ЇІХАІЎ

1. Ср. Мч. Воніфатія. Новий Рік (за н. ст.)
2. Чт. Сщмч. Ігнатія, свт. Даниїла
3. Пт. Мц. Юліянії, свт. Петра
4. Сб. Вмч. Анастасії
5. Нд. 28-а. 10 мчч. Критських, гл. 3
6. Пн. Навечір'я Р.Х., прмц. Євгенії
7. Вт. РІЗДВО ХРИСТОВЕ
8. Ср. Собор Пресвятої Богородиці
9. Чт. Пршмч. архидиякона Стефана
10. Пт. Мчч. 20000 Никомидійськ., мц. Агафії
11. Сб. Мчч. 14000 немовлят, вбитих у Вифлеємі
12. Нд. 29-а. Мц. Онисії, прп. Зотика, гл. 4
13. Пн. Прп. Меланії, свт. Петра
14. Вт. Обрізання І.Х., Новий Рік, свт. Василія
15. Ср. Свт. Сільвестра, сщмч. Теогена
16. Чт. Пр. Малахії, мч. Гордія
17. Пт. Собор 70-ти апостолів, прп. Ахили
18. Сб. Навечір'я Богоявлення (піст), освячення води. Пр. Михея
19. Нд. 30-а. БОГОЯВЛЕННЯ, ХРЕЩЕННЯ Г.Н.І.Х.
20. Пн. Собор Іоана Хрестителя
21. Вт. Прп. Георгія, Еміліяна
22. Ср. Мч. Полієвкта, пр. Самея
23. Чт. Свт. Григорія, прп. Маркіяна
24. Пт. Прп. Теодосія Великого
25. Сб. Мц. Тетяни, свт. Сави Сербського
26. Нд. 31-а. Мч. Єрмила, мч. Петра, гл. 6
27. Пн. Рівноапостольної Ніни
28. Вт. Прп. Павла та Іоана
29. Ср. Поклоніння кайданам ап. Петра
30. Чт. Прп. Антонія Великого
31. Пт. Свт. Афанасія та Кирила

ЄРÒЕЕ

1. Сб. Прп. Макарія Вел., свт. Арсенія
2. Нд. 32-а, про Захакія. Прп. Євфимія, гл. 7
3. Пн. Прп. Максима, мч. Неофіта
4. Вт. Ап. Тимофія, прмч. Анастасія
5. Ср. Сщмч. Климента, мч. Агатангела
6. Чт. Прп. Ксенії (Оксани)
7. Пт. Свт. Григорія Богослова
8. Сб. Прп. Ксенофонта, Марії та їх синів
9. Нд. Митаря і фарисея, Свт. Іоана Зол., гл. 8
10. Пн. Прп. Єфрема, прп. Палладія
11. Вт. Сщмч. Ігнатія Богоносця
12. Ср. Трьох святих: Василія Великого, Григорія Богослова, Іоана Золотоустого
13. Чт. Мчч. Кира та Іоана, прп. Никити
14. Пт. Мч. Трифона, мц. Перпетуї
15. Сб. СТРІТЕННЯ Г.Н.І.Х., освячення свічок
16. Нд. Блудного сина. Прав. Симеона, гл. 1
17. Пн. Прп. Ісидора, мч. Ядора
18. Вт. Мц. Агафії, свт. Теодосія
19. Ср. Прп. Вукола, прп. Варсонофія
20. Чт. Прп. Парфенія, прп. Луки
21. Пт. Вмч. Теодора, свт. Сави
22. Сб. Поминальна. Мч. Никифора
23. Нд. М'ясопуста. Сщмч. Харлампія, гл. 2
24. Пн. Сщмч. Власія, блгв. Всеволода
25. Вт. Свт. Мелетія, свт. Антонія
26. Ср. Прп. Мартиніяна, Зої, Світлани
27. Чт. Рівноап. Кирила, блгв. Михаїла
28. Пт. Ап. Онисима, прп. Пафнутія

ΑΑΒΑÇΑΙΥ

1. Сб. Мчч. Памфіла, Валента, Павла...
2. Нд. Сироупска, прощення. Вмч. Теодора, гл. 3
3. Пн. Початок Великого посту. Свт. Лева
4. Вт. Ап. Архипа, мч. Максима
5. Ср. Прп. Лева, прп. Агафона
6. Чт. Прп. Тимофія, свт. Євстахія (Остапа)
7. Пт. Мч. Маврикія, прп. Афанасія
8. Сб. Сщмч. Полікарпа, прп. Олександра
9. Нд. 1-а В.П. Торжество Православ'я, гл. 4
10. Пн. Свт. Тарасія
11. Вт. Свт. Порфирія, мч. Севастіяна
12. Ср. Прп. Прокопія, прп. Фалалея
13. Чт. Прп. Василія, прп. Касіяна
14. Пт. Прмц. Євдокії, мц. Антоніни
15. Сб. Сщмч. Теодота (Богдана)
16. Нд. 2-а В.П. Свт. Григорія Палами, гл. 5
17. Пн. Прп. Герасима, блгв. кн. В'ячеслава
18. Вт. Мч. Конона
19. Ср. Мчч. 42 в Амореї: Костянтина, Аетія...
20. Чт. 7 сщмч. в Херсонесі, прп. Павла
21. Пт. Прп. Теофілакта, ап. Єрма
22. Сб. 40 мчч. Севастійських, св. Кесарія
23. Нд. 3-я В.П. Хрестопоклінна, гл. 6
24. Пн. Свт. Софронія, сщмч. Понія
25. Вт. Прп. Теодана, свт. Григорія
26. Ср. Мч. Олександра, мц. Христини
27. Чт. Прп. Венедикта, свт. Теогноста
28. Пт. Мч. Агапія, сщмч. Олександра
29. Сб. Мчч. Савина, Юліана, сщмч. Трохима
30. Нд. 4-а В.П. Свт. Іоана Ліствичника, гл. 7
31. Пн. Свт. Кирила, мч. Трохима

ΕΑΙΘΑΙΥ

1. Вт. Мчч. Хрисанфа і Дарії
2. Ср. Канон Андрія Критського, поклони
3. Чт. Прп. Якова, свт. Кирила
4. Пт. Сщмч. Василія, мц. Дросиди
5. Сб. Акафісна. Прмч. Никона, мц. Лідії
6. Нд. 5-а В.П. Прп. Марії Єгипетської, гл. 8
7. Пн. БЛАГОВІЩЕННЯ БОГОРОДИЦІ
8. Вт. Архангела Гавріїла, мцц. Алли, Лариси
9. Ср. Мц. Матрони, мчч. Мануїла, Теодосія...
10. Чт. Прп. Іларіона і Стефана
11. Пт. Прп. Марка, прп. Іоана
12. Сб. Лазарева. Прп. Іоана, прор. Іоада
13. Нд. 6-а В.П., Вербна, освячення лози
14. Пн. Страшний тиждень. Прп. Геронтія
15. Вт. Прп. Тита, мч. Полікарпа
16. Ср. Прп. Микити, мч. Теодосії
17. Чт. Великий. Утренья Страстей. Прп. Йосифа
18. Пт. Велика. Винос Плащаниці. Прп. Платона
19. Сб. Велика. Освячення пасок. Свт. Свтихія
20. Нд. ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВЕ. ПАСХА
21. Пн. Світлий. Ап. Іродіона, прп. Руфа
22. Вт. Світлий. Мч. Євсипхія, прп. Вадима
23. Ср. Світла. Мчч. Терентія, Помпія...
24. Чт. Світлий. Сщмч. Антипи, мч. Мартиніяна
25. Пт. Світла. Прп. Василія, сщмч. Зинона
26. Сб. Світла. Сщмч. Артемона, мч. Крискента
27. Нд. 2-а. Провідна. Антипасха. Ап. Томи, гл. 1
28. Пн. Ап. Аристарха, Гуда і Трохима
29. Вт. Мц. Ірини, мч. Леоніда
30. Ср. Сщмч. Симеона, мч. Адріяна

ΘΒΑΑΑΙΥ

1. Чт. Прп. Іоана, мч. Віктора, свт. Косми
2. Пт. Прп. Іоана, сщмч. Пафнутія
3. Сб. Прп. Теодора, свт. Григорія
4. Нд. 3-я, Мирносиць. Сщмч. Януарія, гл. 2
5. Пн. Прп. Теодора, прп. Віталія
6. Вт. Вмч. Юрія, мц. Олександри
7. Ср. Мчч. Сави, Валентина, прп. Олексія
8. Чт. Ап. і св. Марка
9. Пт. Свт. Василія, прав. Глафири
10. Сб. Ап. сщмч. Симеона
11. Нд. 4-а. Про розслабленого. Ап. Ясона, гл. 3
12. Пн. 9 мчч. у Кизиці, мч. Аврамія
13. Вт. Ап. Якова, свт. Доната, мч. Максима
14. Ср. Преполовлення. Пр. Єремії, сщмч. Макарія
15. Чт. Свт. Афанасія, мчч. Бориса і Гліба
16. Пт. Мч. Тимофія, прп. Теодосія
17. Сб. Мц. Пелагії, сщмч. Еразма
18. Нд. 5-а. Про самарянку. Вмч. Ірини, гл. 4
19. Пн. Прав. Іова, мч. Варвара
20. Вт. Мч. Акакія, прп. Іоана
21. Ср. Ап. і св. Іоана, прп. Арсенія
22. Чт. Перенесення мощей свт. Миколая
23. Пт. Ап. Симона Зилота, блж. Таїсії
24. Сб. Сщмч. Мокія, свв. Кирила і Методія
25. Нд. 6-а. Про сліпого. Свт. Єпифанія, гл. 5
26. Пн. Мц. Гликерії, прмч. Макарія
27. Вт. Мч. Ісидора, прп. Микити, свт. Леонтія
28. Ср. Прп. Пахомія, прп. Ісайї
29. Чт. ВОЗНЕСІННЯ Г.Н.І.Х. Прп. Теодора
30. Пт. Ап. Андроніка і св. Юнії
31. Сб. Мчч. Теодота, Петра, Діонісія

×ΑΒΑΑΙΥ

1. Нд. 7-а. Мчч. Патрикія, Акакія, гл. 6
2. Пн. Мчч. Фалалея, Олександра, Астерія
3. Вт. Рівноап. Константино та Єлени
4. Ср. Мч. Василіска, мч. Іоана-Володимира
5. Чт. Прп. Михаїла, прп. Євфросинії
6. Пт. Прп. Симеона, прп. Микити
7. Сб. Троїцька поминальна. Іоана Хрестителя
8. Нд. 8-а. ДЕНЬ СВ. ТРИЦІ. П'ЯТДЕСЯТНИЦЯ
9. Пн. СВЯТОГО ДУХА. Сщмч. Ферапонта
10. Вт. Прп. Микити, свт. Ігнатія
11. Ср. Мц. Теодосії
12. Чт. Прп. Ісаакія
13. Пт. Ап. Єрма, мч. Філософа
14. Сб. Мч. Юстина, прп. Арапіта
15. Нд. 1-а. Всіх Святих. Свт. Никифора, гл. 8
16. Пн. Мчч. Лукиліяна, Клавдія. Поч. Петрівки
17. Вт. Свт. Митрофана
18. Ср. Сщмч. Дорофея, блгв. кн. Ігоря
19. Чт. Прп. Вісаріона, прп. Іларіона
20. Пт. Мч. Теодота (Богдана), мц. Валерії
21. Сб. Мч. Теодора, свт. Єфрема
22. Нд. 2-а. Всіх Укр. Святих. Свт. Кирила, гл. 1
23. Пн. Сщмч. Тимофія, прп. Силуана
24. Вт. Ап. Варфоломея і Варнави
25. Ср. Прп. Онуфрія, прп. Петра
26. Чт. Мц. Акиліни, мц. Антоніни
27. Пт. Пр. Єлисея, блгв. кн. Мстислава
28. Сб. Пр. Амоса, мчч. Віта, Модеста
29. Нд. 3-я. Свт. Тихона, сщмч. Тигрія, гл. 2
30. Пн. Мчч. Мануїла, Савела та Ісмаїла

ЄЄІАІÜ

1. Вт. Мчч. Леонтія, Іпатія
2. Ср. Ап. Юди, прп. Паїсія
3. Чт. Сщмч. Методія, мчч. Інни, Пінни, Римми
4. Пт. Мч. Юліяна, сщмч. Терентія
5. Сб. Сщмч. Євсевія, мчч. Зінона і Зіни
6. Нд. 4-а. Мч. Агрипини, прав. Артемія, гл. 3
7. Пн. Різдво Іоана Хрестителя
8. Вт. Прмц. Февронії
9. Ср. Прп. Давида, прп. Іоана
10. Чт. Прп. Сампсона, прав. Іоанни
11. Пт. Мчч. Кира, Іоана, прп. Ксенофонта
12. Сб. Свв. апп. Петра і Павла. Закін. посту
13. Нд. 5-а. Собор 12-ти апостолів, гл. 4
14. Пн. Безсрібників Косми та Даміяна
15. Вт. Покладення ризи Пресв. Богородиці
16. Ср. Мч. Якінфа, прп. Анатолія
17. Чт. Свт. Андрія, прп. Марфи
18. Пт. Прп. Афанасія, мч. Анни, сщмч. Кирила
19. Сб. Прп. Сисоя, св. Юліанії
20. Нд. 6-а. Прп. Томи, прп. Акакія, гл. 5
21. Пн. Вмчч. Прокопія
22. Вт. Сщмч. Панкратія, сщмч. Кирила
23. Ср. 45 мчч. в Нікополі, прп. Антонія
24. Чт. Рівноап. княгині Ольги, мч. Євфимії
25. Пт. Мчч. Прокла, Іларія
26. Сб. Собор арх. Гавриїла, мч. Теодора
27. Нд. 7-а. Ап. Акили, мч. Юста, гл. 6
28. Пн. Св. Володимира Великого
29. Вт. Сщмч. Афіногена, мчч. Валентини, Юлії
30. Ср. Вмчч. Марини (Маргарити)
31. Чт. Мч. Еміліяна, мч. Якінфа

ААѠАЊАІÜ

1. Пн. Мч. Андрія Стратилата, мч. Тимофія
2. Вт. Пр. Самуїла, мчч. Севира, Мемнона
3. Ср. Ап. Тадея, мч. Васси, прп. Аврамія
4. Чт. Мчч. Агафоника, Зотика
5. Пт. Мч. Лупа, сщмч. Іриней
6. Сб. Сщмч. Євтихія, свт. Петра
7. Нд. 13-а. Ап. Варфоломея, ап. Тита, гл. 4
8. Пн. Мчч. Адріана і Наталії
9. Вт. Прп. Пимена, сщмч. Кукші, Пимена
10. Ср. Прп. Мойсея Мурина, прп. Іова
11. Чт. Усічення голови Іоана Предтечі, піст
12. Пт. Свт. Олександра, Іоана і Павла
13. Сб. Покладення пояса Пресв. Богородиці
14. Нд. 14-а. Поч. Ц.Р., прпп. Симеона, Марти, гл. 5
15. Пн. Мч. Маманта, свт. Іоана Посника
16. Вт. Сщмч. Анфима, прп. Феоктиста
17. Ср. Сщмч. Вавили, свт. Йоасафа
18. Чт. Пр. Захарії і прав. Єлисавети, мч. Раїси
19. Пт. Чудо Архангела Михаїла в Хонах
20. Сб. Мч. Созонта, прмч. Макарія
21. Нд. 15-а. РІЗДВО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ, гл. 6
22. Пн. Правв. Йоакима і Анни, мч. Северіяна
23. Вт. Мчч. Минодори, Митродори, Німфодори
24. Ср. Прп. Теодори, мч. Димитрія
25. Чт. Сщмч. Автонома, мч. Юліяна
26. Пт. Сщмч. Корнілія, мч. Кроніда
27. Сб. ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА, піст
28. Нд. 16-а. Вмчч. Никити, мч. Максима, гл. 7
29. Пн. Вмчч. Євфимії, мч. Віктора, мч. Людмили
30. Вт. Мчч. Віри, Надії, Любови і матері їх Софії

2014

ЄЄЊОІІАА

1. Сб. Поминальна. Пр. Йоїля, блж. Клеопатри
2. Нд. 21-а. Вмчч. Артемія, гл. 4
3. Пр. Прп. Іларіона
4. Вт. Рівноап. Аверкія, 7 юнаків Ефеських
5. Ср. Ап. Якова, свт. Ігнатія
6. Чт. Мч. Арефи, блж. Елевзоя
7. Пт. Мчч. Маркіяна, Мартирія
8. Сб. Вмчч. Димитрія Солунського, мч. Луппа
9. Нд. 22-а. Мч. Нестора, прп. Нестора, гл. 5
10. Пн. Мч. Параскеви-П'ятиці, мч. Терентія
11. Вт. Прмц. Анастасії, прп. Аврамія
12. Ср. Сщмч. Зиновія, мч. Зиновії
13. Чт. Апп. Стахія, Амплія, прп. Спиридона
14. Пт. Безсрібників Косми та Даміяна
15. Сб. Мчч. Акиндина, Пігасія...
16. Нд. 23-а. Мчч. Акепсима, Іосифа, гл. 6
17. Пн. Прп. Йоанникия, сщмч. Никандра
18. Вт. Мчч. Галактіона, Єлістимії
19. Ср. Свт. Павла, прп. Луки
20. Чт. Мчч. Іерона, Ісихія, Валерія
21. Пт. Собор Архистратига Михаїла
22. Сб. Мч. Онисифора, прав. Матрони
23. Нд. 24-а. Апп. Ераста, Родіона, мч. Ореста, гл. 7
24. Пн. Вмчч. Мини, мч. Віктора, прп. Теодора
25. Вт. Пр. Ахії, свт. Іоана Милостивого
26. Ср. Свт. Іоана Золотоустого, мч. Антонія
27. Чт. Ап. Филипа, Новомуч. Українськ., загонини
28. Пт. Мчч. Гурія, Самона, Авива, прп. Паїсія, початок Різдвяного посту (Пилипівка)
29. Сб. Ап. єв. Матвія, прав. Фувліяна
30. Нд. 25-а. Свт. Григорія Чудотворця, гл. 8

ÓÊѠÀİ Í ÑÜÊÈÉ
İ ѠÀÂ Î ÑËÀÂ Í ÈÉ
ÊÀËÄ Í ÄÀѠ

ЊАѠІАІÜ

1. Пт. Прп. Макрини, прп. Серафима
2. Сб. Пр. Іллі, прмч. Афанасія
3. Нд. 8-а. Пр. Єзекіїля, прп. Симеона, гл. 7
4. Пн. Рівноап. Марії Магдалини
5. Вт. Почаївської ік. Б. М., мч. Трохима
6. Ср. Мчч. Бориса, Гліба, мч. Христини
7. Чт. Успіння прав. Анни, св. Олімпіяди
8. Пт. Сщмч. Єрмолая, прмц. Параскеви
9. Сб. Вмчч. Пантелеймона, прп. Анфіси
10. Нд. 9-а. Апп. Прохора, Никанора, гл. 8
11. Пн. Мч. Калиника, мч. Серафими
12. Вт. Апп. Сили, Силуана, мч. Іоана Воїна
13. Ср. Прав. Євдокима, мч. Юліти
14. Чт. Винос. ЧЖХГ, мчч. Маккавеїв, Хрещ. Руси-України, поч. Успенського посту
15. Пт. Архидиякона Стефана
16. Сб. Прпп. Ісаакія, Далмата, Фавста
17. Нд. 10-а. Семи юнаків у Ефесі, гл. 1
18. Пн. Мч. Євсигнія, прав. Нонни
19. Вт. ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.І.Х., освяч. овоч.
20. Ср. Прмч. Дометія, прп. Пимена
21. Чт. Свт. Еміліяна, свт. Мирона, мч. Леоніда
22. Пт. Ап. Матвія, мчч. Юліяна, Маркіяна
23. Сб. Мчч. Лаврентія, Сикста..., Романа
24. Нд. 11-а. Прп. Теодора, мч. Сосанни, гл. 2
25. Пн. Мч. Фотія, сщмч. Олександра
26. Вт. Прп. Максима, мчч. Іпполита, Іриней
27. Ср. Пр. Михея, прп. Теодосія
28. Чт. УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
29. Пт. Нерукотворного Образу, мч. Діюмида
30. Сб. Мч. Мирона, прп. Аліпія Печерського
31. Нд. 12-а. Мчч. Флора і Лавра, гл. 3

ÆÎÂÒÄİÜ

1. Ср. Прп. Євменія, мч. Аріядни
2. Чт. Мч. Трохима, блж. кн. Ігоря
3. Пт. Вмчч. Євстафія, блж. Олега
4. Сб. Ап. Кодрата, свт. Димитрія
5. Нд. 17-а. Пр. Іоні, сщмч. Фоки, гл. 8
6. Пн. Зачаття Іоана Хрестителя
7. Вт. Рівноап. Фекли, св. Владислава
8. Ср. Прп. Євфросинії, прп. Сергія
9. Чт. Ап. і єв. Іоана Богослова
10. Пт. Апп. Марка, Аристарха
11. Сб. Прп. Харитона, Собор прпп. отців Печ.
12. Нд. 18-а. Прп. Киріяка, прп. Теофана, гл. 1
13. Пн. Сщмч. Григорія, свт. Михаїла
14. Вт. Покрова Пресв. Богородиці, прп. Романа
15. Ср. Сщмч. Кипріяна, блж. Андрія
16. Чт. Сщмч. Діонісія Ареопагіта, прп. Іоана
17. Пт. Сщмч. Євфрей, мчч. Домніні, Вероніки
18. Сб. Мч. Харитини, сщмч. Діонісія
19. Нд. 19-а. Ап. Томи, гл. 2
20. Пн. Мчч. Сергія, Вахха, Юліяна
21. Вт. Прп. Пелагії, прп. Таїсії
22. Ср. Ап. Якова Алфеевого, прав. Авраама
23. Чт. Мчч. Євлампія, Євлампії, прп. Амвросія
24. Пт. Ап. Филипа, прп. Теофана
25. Сб. Мчч. Прова, Тараха і Андроника
26. Нд. 20-а. Мч. Карпа, мч. Веніямина, гл. 3
27. Пн. Мч. Назарія, прп. Параскеви
28. Вт. Прп. Євфимія, прмч. Лукіяна
29. Ср. Мч. Лонгіна сотника
30. Чт. Пр. Осії, прмч. Андрія
31. Пт. Ап. єв. Луки, мч. Марина, прп. Юліяна

ЇѠÓÄÄİÜ

1. Пн. Мч. Платона, мч. Романа
2. Вт. Пр. Авдія, мч. Варлаама
3. Ср. Прп. Григорія
4. Чт. ВВЕДЕННЯ В ХРАМ БОГОРОДИЦІ
5. Пт. Апп. Филимона і Архипа
6. Сб. Свт. Амфілохія, кн. Олександра
7. Нд. 26-а. Вмчч. Катерини, мчч. Меркурія, гл. 1
8. Пн. Сщмч. Климента, сщмч. Петра
9. Вт. Прп. Аліпія, прп. Якова
10. Ср. Вмчч. Якова, прп. Палладія
11. Чт. Прмчч. Стефана, мч. Іринарха
12. Пт. Мч. Парамона, мч. Філумена
13. Сб. Ап. Андрія Первозваного
14. Нд. 27-а. Пр. Наума, прав. Філарета, гл. 2
15. Пн. Пр. Авакума, мч. Миропії
16. Вт. Пр. Софонії, прп. Теодула
17. Ср. Вмчч. Варвари, мч. Юліянії
18. Чт. Прп. Сави, мч. Анастасія
19. Пт. Свт. Миколая Чудотворця Мир Лікійськ.
20. Сб. Свт. Амвросія, прп. Павла
21. Нд. 28-а. Прп. Потапія, ап. Сосфена, гл. 3
22. Пн. Зачаття праведною Анною Богородиці
23. Вт. Мчч. Мини, Єрмогена та Євграфа
24. Ср. Прп. Даниїла Стовпника, прп. Никона
25. Чт. Свт. Спиридона, сщмч. Олександра
26. Пт. Мчч. Євстратія, Євгенія, Ореста
27. Сб. Мчч. Фирса, Левкія і Калиника
28. Нд. 29-а. Свв. праотців. Сщмч. Єлєвферія, гл. 4
29. Пн. Пр. Аггея, мч. Марина
30. Вт. Пр. Даниїла і трьох юнаків
31. Ср. Мчч. Севастіяна, Зої, свт. Модеста

ГРОМАДЯНСЬКА ПОЗИЦІЯ

« İ ĩ ç í à é ò ã
İ ð à â â ó , à İ ð à â â à
â à ñ â î è ü í è ì è
ç õ í à è ò ü »
(人 â . â î â É î â í à 8.32)

Евген СВЕРСТЮК.

учасник Ініціативної групи «Першого грудня»

Уроки з Майдану

Ми переживаємо свято моральної перемоги згуртованих людей. Багато опущених і зневірених тепер раділи: ми знову є! Ми кращі, ніж про себе думали. Ми все терпіли, але в нас визрівав протест проти недостойних, що посіли місця достойних. Ми завжди знали, що наш народ кращий за тих, хто його представляє.

Визрівання людини до служіння — дуже тривалий процес плекання в собі моральних чеснот. Без них, без гідності пнуться наверх амбітні честолюбці і швидко падають.

А народ так чекає на людину з покликанням і почуттям відповідальності. Чекає на тих, кого можна любити і поважати.

Як багато високих вакантних місць!

Може, майдан стане для багатьох першою школою служіння, поваги, відповідальності, довіри. Може, тут прокинуться приховані сили молодих людей, готових служити громаді і ставати авторитетними лідерами.

Тільки такий тип людини витіснить із нашого політичного простору тих, непотрібних, що сіють тільки зневіру в народі.

Кожен може стати потрібним, коли нестиме посылъну ношу. І, як це не модно в наш час, а нестиме безкорисно. Майдан є такою школою безкорисности, поєднаної з ризиком. Тут пізнають свої приховані можливості швидше, ніж за роки пристосування до умов нашого корумпованого суспільства.

Без випробування нема характеру. Якщо збирається мільйон людей з протестом проти обману президента, проти брехні урядових чиновників, проти безсоромності погромників, які серед темної ночі били і калічили дітей — то це для нас урок на все життя. Тут кожному є над чим задуматися.

Так чи інакше, раніше чи пізніше злочинці будуть покарані. Більше того, зважмо, що вони вже покарані. Сліпі слуги темних начальників виконали «історичну місію»: вони поспушили останній агонії принципу насильства.

Той принцип культивувався при комуністичних вождях, як головний принцип. Він спалахнув при війні кримінальних кланів за розподіл краденого. Він доживав у темних головах регіоналів, які все ще не розуміють, що світ змінюється на наших очах і, попри все, — гуманізується.

До честі українського народу, він гідно відреагував на brutальне насильство влади, яка досі звикла до таких, більш чи менш прихованих, погромів, грабунків та залякувань.

І це є одним із великих моральних здобутків Майдану.

Кажуть, на російських екранах крутять мультик, який зображує війну кількох сотень дітей Майдану проти кількох тисяч заброньованих беркутівців... Азаров радить дивитися той мультик.

В історію України увійде крива-
ва ніч 30 листопада, а також розп-

лата за неї, увійде як притча нерозумним людям. І таких притч зараз збувається немало на наших очах.

«Ну, і чого ви домоглися, вистоявши на такій холоднечі дні і ночі?» — скаже обиватель. На це треба гідно відповісти: моральна перемога важливіша, ніж фізична. То перемога на дальшу перспективу.

«Рух — то все, кінцева мета — ніщо». Це гасло Бернштейна висміювали більшовики. Вони вважали, що мета захоплення влади — то все. Захопили — і сімдесят років утримували її терором, не дали людям жити по-людськи. Про цю владу написана «Чорна книга комунізму».

Власне, з тої чорної книги і випушилися нинішні посткомуністи, посткагебісти та їх «папередніки».

Нещасні спадкоємці школи насильства, ваш час минув!

Майдан повстав за європейський вибір, тобто за європейські цінності свободи, демократії і права. Люди зрозуміли, що зробити в домі євроремонт — це тільки початок олюднення. А провести позірні реформи — то ще далеко не все. Потрібне реформування людини, щоб вона жила за правдою і законом. І то ще не останній наш Майдан, який має послужити стартовою позицією для формування громадянського суспільства, де праця задля спільного добра і щедрість душі є запорукою гідного життя кожного. І де куплені барани, які годуються з двох корит, стануть посміховиськом.

ком, а не предметом заздрости.

Як би Путін не плювався проти вітру — вітер часу не зміниться. Реставрувати останню імперію після її безславного падіння — то марні зусилля. Він навже собі багато ворогів, образити усіх сусідів, обдурити свій народ і ганебно зійде зі сцени.

Звичайно, нинішній світ проходить складні трансформації через пошуки нових духовних і соціальних парадигм. Але в тих пошуках не буде місця принципів насильства і обману. Арсенал такої зброї у Путіна величезний. Але з цією затратною отруйною зброєю буде така ж сама історія, як була з танками і ракетами в час падіння імперії зла. Виявилось, усе це нікому не потрібне.

А тим часом сердитий безумний монстр порозганяв від себе молоді сили, які, власне, і приийшли для того, щоб навести якийсь лад у занедбаному господарстві і побудувати дім, в якому можна було б по-людськи жити.

Багато заляканих повірять і піде служити банкрутам, і змарнує свій єдиний шанс — служити своєму народові у велику історичну добу його звизлення.

Власне, свято Майдану освітлює для молодих духом висхідні шляхи служіння та праці на рідній ниві, про яку писав поет у важкі часи:

Бо нива це — моя!

Тут я почну зажинок,

Бо кращий урожай не жде

мене ніде

(В. Симоненко).

Мужні збираються на Майдан
виборювати право на гідне життя.

Полохливі спаковують речі і виїжджають на чужину наймитувати.

Судові рішення не можуть вважатися достатньою умовою для вчинення, особливо під покровом ночі, силових акцій, спрямованих на обмеження конституційних прав на свободу мирних зібрань і свободу висловлення думки. Не слід забувати, що і розп'яття Господа Ісуса Христа, і стра- та мучеників давнього та нового часу, і численні репресії ХХ століття також відбувалися за рішенням судів — але це не зробило беззаконня законним.

ФІЛАРЕТ.

**Патріярх Київський
і всієї Русь-України**

**Із заяви Патріярха Київського і
всієї Руси-України з приводу подій
на Майдані Незалежності вночі
11 грудня 2013 р.**

Не бійтеся

ÇããđíáííÿÍííöíÿòèáíîî ãđóíè «Íãđøîâî ãđóáíÿ»
Èèîâ, 30 èèñòîîââà 2013 ðêèó

Дорогий Український народе, вітаємо зі Святом національної волі — 1 грудня!

Дорогі співгромадяни,
НЕ БІЙТЕСЯ.

Для нас усіх і всієї України зараз це — найважливіші слова.

Уночі в Києві було пролито кров. Дата 30 листопада в історію як злочин проти народу.

Ми найрішучіше засуджуємо варварський та кривавий розгін мирного зібрання і **насильство, вчинене проти людей.**

Вимагаємо покарання всіх винуватців цього злочину і насамперед тих, хто віддав наказ застосувати силу проти українських громадян. Для таких дій немає жодного виправдання і пробачення.

Не бійтеся — ці слова означають, що сьогодні увесь наш народ має бути, як одна сила, і не остерігатися втрати України, не лякатися вияву свого протесту.

Наша надія жити за європейськими цінностями відтепер стала впевненістю. Ніхто нас не зупинить — і європейські майдани в Києві, в усіх містах України і в багатьох столицях світу показали, що Український народ ясно показує волю бути повноправним членом єдиної європейської спільноти.

Це насамперед має усвідомити Президент України, бо Український народ вийшов на розмову з ним віч-на-віч.

У цей час наша найважливіша ціль — підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Велика сила нашого народу сьогодні адресує Президентові головне послання — виконати волю людей і підписати угоду у найкоротші строки. Це — головна вимога народу і вимога історії.

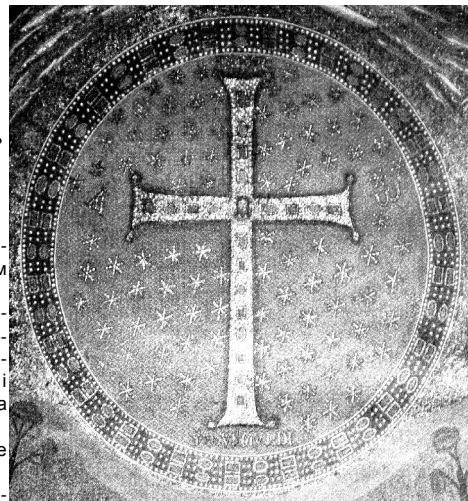
Словами «не бійтеся» ми просимо всіх діяти не емоційно, а практично.

Потрібно припинити порожню суперечку про політиків і громадян і діяти згоди: відкиньмо будь-які амбіції і дрібну користь — **ми діємо за одну справу під національним і європейським прапорами.**

Ми закликаємо організаторів майданів порозумітися в планах дій, щоб не витратити енергію людей і зосередити її на найважливішому, аби ніхто не зловживав нашими зібраннями.

Ми звертаємося до всіх українських церков і конфесій підтримати наш народ і дати належний захист волі людей як у духовному, так і буквальному сенсі.

Ми закликаємо підтримати людей і наше європейське устремління — усіх, хто працює у владі,

міліціонерів та військових. Не вчиніть смертельного злочину зради свого народу.

Кличемо до єдиної проєвропейської позиції всі верстви української спільноти. Виявляймо разом спільну надію.

Звертаємося й до іноземних дипломатів, які бачать сьогодні дух України: скажіть своїм столицям і своїм народам, що Україна — це Європа і вона вже назавжди повернулася додому.

Не бійтеся, дорогі брати і сестри.

Ми переможемо.

За нас Правда, за нас Слава і Воля Свята.

Євген СВЕРСТЮК, філософ, дисидент,
учасник Ініціатив.ої групи «Першого грудня»

Пам'ять від роду в рід

Плекання історичної пам'яті лежить у фундаменті демократичного суспільства, де особа — то головне.

Звідси і — пам'ять від роду в рід.

Зберігання пам'яті належить до біблійної традиції. Священний дар життя. Людина як образ і подоба Бога. Заповіді і письмові заповіді.... То є основа єврейсько-християнської цивілізації.

Від неї ми отримали поняття про духовні цінності і цінність людського життя, яке не може бути засобом для досягнення чогось, але лише цінністю. Той постулат лежить в основі етики Канта, що єднає нас з античністю.

Рішуче відкинув ті джерела гуманізму марксизм, який переступив через цінність особи, принесеної в жертву ідеї перемоги комунізму просто як людський матеріал.

Гуманізм замінено дарвінізмом, а особу — масами.

Революція більшовицька кинула людину у вир братовбивства задля пограбування і в ім'я ідола — держави та її вождя.

Вони не зупинялися ні перед чим. Масовий терор використали як зброю пролетаріату, а голод 1921-22 років як ефективний засіб винищування людей «класово чужих».

Коли ми говоримо про організацію геноциду в Україні 1932-33 років, то не повинні забувати, що то робили ті самі озлоблені соратники Сталіна,

які цілих три роки воювали проти незалежної України, проти української селянської армії. І воювали цілком одверто — «за хліб, за вугілля, за харч для пролетаріату». Вони розуміли, що Україна переможена, але не зламана. Рік 1929-й, названий роком великого перелому, справді був переломом хребта. Але то ще не привело до знищення живих соків і коріння народу. Приречені були передусім старі, що передають пам'ять, і діти, які переймають.

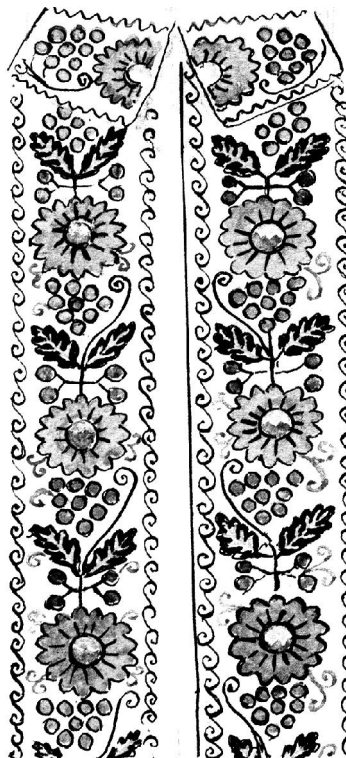
Задаймо, що фільм Довженка «Земля» у 1930-му році викликав невдоволення Кремля: там же була вітальна сила України, бігали гурти дівчорі. Соратники Сталіна розуміли, що тут потрібне системне нищення українського національного опору, починаючи від голови — української церкви, української інтелігенції, а тоді — української джерельної селянської сили. Це робили планово, поступово — і всіма методами. У комуністів ціль виправдовує засоби.

Дарвінізм як ідеологія йшов по трупах скошених верхніх верств **усіх народів**. При чому ліквідація ворожих класів для них означала буквально фізичну ліквідацію, за окремими винятками задля тимчасового їх використання.

Але Україна була головною базою російської імперії — це розуміли і царі Петро I, і Микола I, і Ленін, і Сталін.

В 1932-му вождь пішов на злочин, безпрецедентний в історії. Тоталітарний режим і терор давав можливість організувати масове нищення народу голодом за участю партуповноважених та місцевих активістів, готових на все.

Ті нещасні слуги режиму були використані, а потім викинуті, як зжудиті гвинтики державної машини.

*«Вставай проклятем
заклеймений
Весь мир голодных
и рабов».*

А весною 1933-го він вже був нікому не потрібний і сам умирав з голоду на руїнах села край дороги. Селяни проходили і казали: «Гей, Матвію, вставай прокляттям заклепаний».

Той випадок може послужити метафорою всієї імперії голодних і рабів.

Коли та імперія ганебно упала, то не залишилося гідного спадкоємця, і навіть винних не було — усі виявилися жертвами.

В усіх її вождів була тривога: «Україну ми можемо втратити». І вони тримали її зв'язаною, користувалися тільки репресивними методами, грабували, знешколювали, прихищували до заляканого слуги і меншого брата, якому не дозволяли вирости.

Найганебнішим

злочиним було те, що після Голодомору на неї накинули **саван мовчання**. Заборонено слово, заборонена правда, заборонена пам'ять. Витоптування пам'яті народу!

Організована в мирний час катастрофа геноциду у центрі Європи була засекречена на півстоліття, при тому, що усі дипломатичні посольства доповідали своїм урядам правду.

Я думаю, що коли б на той злочин була належна реакція вільного світу, це послужило б застереженням і Гітлеру. А коли він побачив, що заморення народу голодом у мирний час можна приховати, то набагато легше у воєнний час приховати Голокост євреїв.

Безкарний злочин провокує злочини — це давня істина. Ось чому для нас так важлива кваліфікація і засудження злочину як геноциду, для якого немає терміну давності.

Особливо важливо для нас подякувати чесним свідкам та дослідникам, які бережуть пам'ять в ім'я правди і людяності.

*Виступ на відкритті
Міжнародного форуму «Народ
мій! Народ мій завжди буде!»
([http://holodomor33.org.ua/
category/events/](http://holodomor33.org.ua/category/events/)), організованого
Громадським комітетом
із вшанування пам'яті жертв
Голодомору-геноциду 1932-33
років до 80-х роковин Голодо-
мору. 21 листопада 2013, Київ,
Національна опера України.*

До 100-річчя від дня народження

Її ім'я — Мак

Леся ХРАПЛИВА-ЩУР,
Торонто, Канада

Рік 1945. Кінець II Світової війни. При дорогах Європи дотлівають розбиті танки, всюди шкіряться страховиська руїн. Маса втікачів із країн європейського Сходу поспішають на Захід. Ті, хто пережив страхоту голодоморів чи ежовщини, та й ті, хто знає тільки з неймовірних вісток про методи володіння «Імперією зла».

Наші переселенці в таборах усвідомлюють дуже швидко, що попри всі знегоди та навіть попри зовсім реальну загрозу репатріації — це воля! Випростовуються згорблені плечі, очі обсихають від сліз...

Українські переселенчі табори американської та англійської окупаційних зон стають осередками буйно відроджуваного національного життя. Безумовно, й літературного.

Можна говорити на повний голос! Говорити землякам, хай лиш на чужині, але і всьому цивілізованому світові про нашу правду і кривду. Слава ж Тобі, Господи!

Вибухом переможного вулкану з'являються у спрагненій свідомості скитальців нові імена: Василь Барка, Тодось Осьмачка, Докія Гуменна, Іван Багряний, Ольга Мак!

Хто ж вона? — Ольга Петрова народжена у 1913 році в Кам'янці Подільському. Пережила вже чимало недолі: замкнені двері вищих шкіл для «дочки колишнього царського урядовця», примусову непосильну працю в колгоспі, бездомне блукання «дружини ворога народу», втечу з маленькими хворими дітьми поміж бомб під час наступу німців... Втрату чоловіка — професора Ніжинського педінституту, великого патріота Вадима Дорошенка, що був арештований у час ежовщини і, за офіційними вістками, засуджений до розстрілу. Тільки вже у вільній Україні дізнається вона, що його «помилували» десятилітнім засланням у глибоку Росію, де й убили 31 грудня 1944 року.

Стихійне українство пробилось у душі малої Олі ще в дитинстві, у втечі із голодного й загареного Києва під час Визвольних Змагань. Згодом, коли побувала на селі молодою «ліквідаторкою неписьменності» в жорстокі часи колективізації та «планів до двору». І коли голодне село приволікалося похмурими юрбми до столичного Харкова, щоб вмирати на ву-

лицях у час Великого Голодомору.

Ці три зустрічі, підсилені багатовимовними образами з «Кобзаря» Шевченка (його усього знала напам'ять!), визначили головний напрям її життя та творчості.

Перший твір Ольги Мак появилася друком ще в Австрії, в Зальцбургу у 1946 році в часописі «Нові дні», який тоді почав виходити. Була це

написана під різдвяний настрій, незвичайно талановита фантазія-казка «Морозні візерунки», герої якої — вільні душою — навіть у найтяжчих обставинах перемагають.

Так, починаючи з Австрії, в Бразилії і в Канаді — було її творів незвичайно багато. Автобіографічна повість «З часів ежовщини», «Земля плаче», «Шкіди з Бразилії», «Червоний скеч у Словацькому Виконанні», «Коли скрипіли возики», «Мої учителі», «За гріхи батьків», «Воно знову оживає»... Численні оповідання, нариси, спогади. Навіть драматичний етюд «Суджена», про останні години Тараса Шевченка.

Її повісті пов'язані тематично з Україною. Один з найактуальніших, і особливо сьогодні, твір «Каміння під косою» з часів Голодомору 1932-33 років. Це ж щойно тепер жертви голодоморів в Україні «оживають» у свідомості світу і промовляють до сумління людей.

Писала і казки дітям. Теж на основі української історії й фольклору: «Киянка красуня подолянка», «Призабуті казки». Така й тематика останньої історичної повісті з часів козаччини: «Руслом угору», досі не виданої...

Померла Ольга Мак у 1998 р. в Канаді.

Літературний псевдонім: Мак — квітка яскрава, вразлива на кожен повіт вітру, чомусь нагадує радісний спалах ватри чи творчих надхнень. Співаємо ж у бадьорій пісні: «Гей, Січ іде, красен кам цвіте!» Символіка безсумнівна! Макове зерно у Свят-вечірній куті символізує також надію на врожай. На вічне життя.

Ольга МАК

МОРОЗНІ ВІЗЕРУНКИ

(Святочна фантазія)

Кожного вечора, коли моя родина вже спить, і чути лише легкі сонні віддихи, я гашу світло і підходжу до замерзлого вікна. Притулившись чолом до зимової шиби, вслухаюся в приглушені звуки, що доходять з надвору і думаю, думаю... Думаю і, як в'язень, засуджений на довгі роки, чекаю чуда. Чекаю, що якась добра чарівниця відхилить завислу шибу, розмальовану морозом. І бодай на хвилю виринуть за нею знайомі околиці і рідні лица, що лишилися там далеко не батьківщині. Але жду даремно, і чуда немає. За розмірзлим шклом знову вимальовуються, на ясному морозному небі гори, такі вже знайомі для ока, але безконечно чужі для серця. Довкола дому — засніжений шматок поля і недалеко під вікном ялина. Одинока, як вигнанець на чужині, з похиленими вітами, вона сумно хитається від вітру з сторони в сторону і шепоче незрозумілою мовою про свій укри-

тий жаль.

Я розумію тебе, ялино! Ти тужиш за далеким лісом на схилах гір і нарікаєш на ту нерозважну руку, що собі на потіху байдуже вткнула тебе тут, засудивши на вічне вигнання. З твоїм зеленим шумом поволі спливає печаль, ти нарешті заспокоюєшся і стоїш нерухомо, вдвляючись у височінь неба. Людина також так: коли стає нестерпно тяжко, вона виливає свої жалі словом і тоді почуваче полегкість в серці.

Так і сьогодні... Святій Вечір!

Сьогодні наступає та велична Різдвяна Ніч, що сповнює серця глибокою урочистою радістю. Все живе сьогодні радіє, відчувачи розливу по миру святість і сповнюється нею.

Чого ж ростеш ти, туга моя, в той день, коли й жодної душі для тебе немає місця? Чому боляче впливаєш в серце, тиснеш невпинні слізи до очей і геть женеш святковий сон? Та ж навіть одинока ялина сьо-

годні, коли зійшла Вечірня Зоря, всміхалася радісно і ясніла у святкових шатах.

Знову підходжу до вікна і схиляюся на лутку. Чути, як десь далеко під сніговою кучугурою зітхає сонний вітер, а чарівне місячне сяйво розприскується в кришталах інею на вікні і блакитною хвилею спливає на підлогу.

Як святково розмальовані сьогодні мої шиби, які чудово-тонкі рисунки вивів мороз невидимою мистецькою рукою! На нижніх шибках розкинулися казкові і тропічні хащі, а вгорі по рівній молочній імлі розсипалися променісті зорі.

Тішуся грою моїх самоцвітів, ловлю очима їхні гострі стріли і люблюся фантастичним краєвидом морозних джунглів. І звідкись непомітно приходить переконання, що добра чарівниця мусить прийти сьогодні, аби тугу в серці замінити святковою радістю і надією. Вдив-

ляюся в ледові тропічні хащі і надслухаю, затаївши віддих довго, довго... Раптом бачу, як ворухнулися віти на кущах мого лісу, чиясь ніжна рука торкнулася моєї, взяла її й тихенько потягла за собою.

Вже не видно вікна і стін — лише блакитний ліс в країні мрій. Поволі подаюся вперед і тремтячою ногою переступаю поріг сонних марень.

Т-с-с-с! Як тихо скрізь... Сон чи смерть панує тут? Нерухомо замерли у своїй невимовній дикій красі блакитні горді пальми, і постелився смарагдовий чагарник внизу. Не гойдаються перлові низки ліан, а в повітрі висить срібно-блакитний морок і перловим пілом осідає довкола. Плутана доріжка, висипана рівно срібним піском, веде до заснулого озера з кришталево-чистою водою. На застиглому дзеркалі води квітнуть білосніжні прозорі лілеї у вінцях фосфоричного латаття, а на дні чудові мушлі, розмістившись на

шовкових водоростях, творять килим з химерним рисунком.

Сідаю на камінь, подібний до крижини, і віддаюся на волю мрій. Спокій мій колише тихенька чудесна мелодія, невідомо звідки принесена і невідомо коли схоплена моїм вухом. Та мелодія тоненьким шовковим струмочком сповняє мою душу, витискаючи звідти краплю за краплею мою давнішню тугу. Мої мрії поволі струнко складаються одна по одній в казку.

Широко розкинулася країна могутньої Володарки Ночі, обгородилася високими горами, непролазними лісами, обперезалася бистроводними глибокими ріками. Замкнула своє царство владна королева з усіх боків, поставила на сторожі кордонів страшних привидів і оселилася в його глибині. Вона випестила дивний мертвий ліс і мертві квіти, що не потребували сонця і боялися його, як і сама повелителька Ніч. Вона вигодовувала добірними перлами мовчазних блакитних і фіялкових птахів, що безшумно перелітали з дерева на дерево, не порушуючи тиші замерлого краю. І збудувала собі Ніч невиданий кришталевий палац під срібним дахом, прикрасила його морозними мереживами найтоншої роботи, оздобила блискучими зорями.

Але немає в чарівному царстві руху, не роздається жаден звук і не дозволені рожеві сонця. Тому немає там ні рожевого ранку, ні золотого полудня, лиш висить постійно фіялково-блакитний морок. Насичений перловим пилом.

Незчисленні багатства чорнокошої цариці, необмежена її влада, неописана її краса, проте не знає вона ні щастя, ні радості, бо замість серця лежить у неї в грудях холодний діамант. Час від часу повелителька, оповита шовком туманів, величаво опускається сходима свого палацу в сад. Зорі її очей роз'яснюють тьму. Але ненадовго. До вуха цариці торкається тихенька лагідна пісня, що пливе десь ніби з-під землі, і красуня грізно морщить високе чоло, а тьма від того згущається. Вона гнівно підносить руку догори, мовчки дає наказ слухняним привидам — і, грізна, вертає назад в покої. А привиди повзуть в глибину чарівних хащів, де збудована похмура башта і беруться до роботи. В глибоких підземеллях башти за міцними замками і кованими дверима сидить ув'язнена і закута в кайдани одвічний ворог ночі — царівна Воля — колишня владителька покорених Нічю просторів. Цариця Ніч зненавиділа її за золоте волосся, за рожеве сяєво її краси, за тепле серце і за ту безперервну пісню, що її співала Воля.

Зав'язалася тяжка боротьба між правдою і неправдою, між добром і злом, між світлом і темрявою, і темні сили перемогли. Царство Волі було поневолене, а саму його владительку наказала Ніч закувати в кайдани і замкнути в темних підземеллях башти, щоб її пісня не порушувала тиші мовчазної країни, а рожеве сяєво її краси не розганяло улюбленого царицею мороку. Довкола ж башти поставила Ніч на сторожу найстрашніші привиди, що мали пильнувати бранки і в'язниці. Але прекрасна цариця, глибоко під

землею не осліпла, бо тьма розступалася перед її вродою, не змарніла, бо серце її квітло повним маком надії.

І сидить Царівна Воля в підземеллях, співає свою вічну пісню і з шовкових ниток плете чудесну золоту сітку спогадів. І топиться від теплого сяєва каміння башти, розсуюються стіни від лагідної пісні. Пісня лунає гучніш. І рожеве сяєво вступає в боротьбу з блакитною мрякою. Грізно тоді тупає діамантовим черевичком Ніч, а привиди поспішно насувають на башту груди каміння і риють ще глибші підземелля для царівни Волі. Так триває довгі роки... І багато лицарів, прихильників прекрасної царівни, вибиралися на бій з темними силами, аби видобути Волю з ув'язнення. Але всіх стрівала невдача: одні гинули в непролазних хащах, інших поривали бистрі води рік, а ще інші, злякавшись привидів, повертали назад, занехавши попередній намір. Не пощастило жодному з них тому, що кожен хотів здобути Волю тільки для себе самого. І ще тому, що кожен ішов порізно. Царівна далі сиділа в кайданах. Лицарі гинули один за одним, а темні сили, святкуючи перемогу, кожного разу стрясали радісно цілою країною. Тоді влітала бранка в золоту сітку спогадів самоцітну сльозинку і блискучий рубін крові загиблого, що виступали в таких випадках на наруччях її кайданів.

І далеко за межами поневоленої країни жило достойне подружжя. Мужа за його глибокий розум і знання, якими він часто ставав у пригоді своїм ближнім, прозвали Мудрим. А дружину його за м'яке і ласкаве серце — Любов'ю. Довго не було у них дітей, аж ось за їхнє гідне життя і гарячі молитви обдарував їх Господь у Різдвяну Ніч трьома синами-близнятами.

Хлопчики скоро і щасливо росли. Радуючи батьківські серця, і з малих літ вже почали проявляти кожен свої нахили. Найстарший над усе в світі любив працю. Він все робив майстерно і швидко, і коли вдома не було чого робити, помагав людям, бо не міг зносити бездіяльності. За це прозвали його Невтомним лицарем.

Другий не боявся нічого у світі і далеко в околиці уславився своєю відвагою. Він дістав ім'я Відважного. Нарешті третій був знаний своєю непідкупною чесністю. І його прозвали лицарем Чести.

Коли минув синам день повноліття, вони з'явилися до своїх батьків, і старший, вклонившись,

сказав:

— О ти, наш батьку, кого люди недаром прозивають Мудрим, і ти, наша ніжна ненько Любов!

Довго ви обоє опікувалися нами і навчали нас тих основних засад, що є окрасою людської душі. Настав час, коли ми мусимо подякувати вам за науку. Просимо вашого благословення на щасливе закінчення того наміру, який приймаємо, щоб довести вам, що ви ховали гідних синів. Чули ми, що в царстві Ночі ув'язнена золотокоша, рожево-сайна царівна Воля і що до того часу, поки буде вона у кайданах, не буде правди на землі. Звільнення її є справою честі кожного лицаря, але при тому вимагає великої відваги, а ще більше праці. І коли ми, кого люди прозвали лицарями Труду, Чести, Відваги, не зробимо того, то хто ж тоді це зробить?

Мудрий вислухав їх уважно і сказав: — Вибираєтесь втрьох по царівну Волю. Як же потім розділитеся здобутим? Чи те почесне завдання, яке собі обрали, не приведе вас до міжбратніх роздорів і свар?

На це відповіли сини:

— Не йдемо, батьку, по царівну як бранку, а як по владарку. Не йдемо її завойовувати кожен для себе, лиш для неї самої. Тому не будемо ділитися Волею, лиш коритися їй.

Тоді спитала мати:

— Якої ж винагороди будете бажати собі, сини мої, багатства чи слави?

Знову відповіли сини:

— Не шукаємо ні слави, ні багатства. Керує нашим наміром лише любов до нещасної царівни і почуття обов'язку. Що так мусимо вчинити.

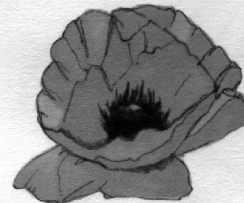
І слухав Мудрий відповіді синів і сказав:

— Ваші відповіді розумні, а намір ваш гідний. Тому хай буде Боже благословення початком вашого лицарського труду.

Мати, пригорнувшись їх кожного до серця, сказала:

— Сини мої! Царівна Воля — то внучка ясного Сонця. Ідіть, вклоніться йому і просіть його допомоги. Хай Любов освітлює ваш шлях, а Мудрість підтримує у терпіннях.

— З тим вибиралися лицарі на поклін до Сонця. А Сонце, вислухавши їх, розплилося в золотій усмішці і дало їм три ясных своїх променів замість мечів. Так дружно вибиралися три брати: Невтомний, Відважний, Чесний в тяжку дорогу, озброєні в сонячні мечі, керовані Мудрістю і Любов'ю. Прийшовши по багатьох пригодах до кордонів цар-

Ольга Мак

В ії-оаар оаеа аеаіа іаііоаііу аоііаеа нее, уі еіеа а іаіі ааеа іі-оаііаі аіеіііеа, у а іі-ндоааеаа нaі'о аааоіа ч еіеі іа ііае. В нuіаіо-еа іаііоаііу еаі'у-іі нuііеа ч еіаііаі еаеаа, ч уеіаі уа е аііі нuіоаах ііе іаііа. І оае аіеу ча-еаеаеау іааеіаеаіеі іааіоу іінеу і іаііа-оа. Іаіае о оаааіііуу у іа чаааеа і іа нuііаііаіеаа аіі еаеа-оа, аеіаіаіі' ч Аііо.

Веуі а іаіі нuіаіаіі +е чаааоа ноаеііуу ндоае іаааа оаіоаі, у а іа оі-аааа і-ае — у а нuіеаі аеуіоаа а еіаі чіеаі і неачааа а: «хеоае іаіа аі аіа ч оіі іаіаеі і чееі, уі х іа іііе іаііоі, і ноае! В іа аір-нu!» (1997 д.)

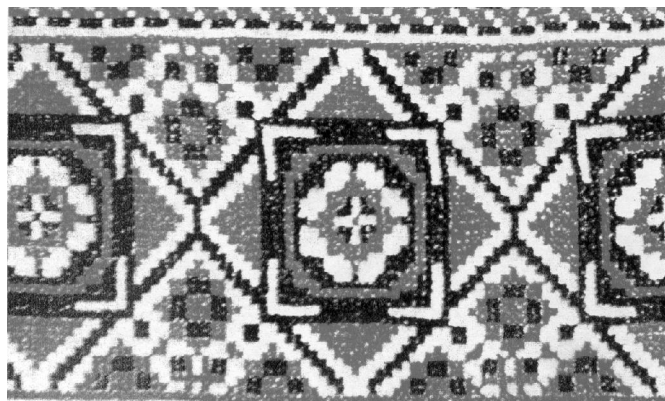
Ч іаііііо еаііаіа

ства Ночі, вони вийняли сонячні мечі і... їхній блиск упав на шибі замороженого вікна, зруйнувавши мої мрії над дивним озером.

— Христос Рождається! — Сказало Сонце, вихилиючи з-за гір ясного вид. Мороз, старий жартун і винуватець всієї химери, вдає, що він при нічому, дуже заклопотаний. Добираючи шати моїй одинокій Яліні. А Яліна, обрита рожевим світлом сонця, променіє, всміхається і шле свій привіт назустріч святому ранкові.

— А що ж далі? — питає читач.

Казка ще не скінчена, читачу. Царівна ще досі в підземеллі царства Ночі, шляхетні лицарі в дорозі. Але — чуєте? Часом вже доносяться відголоски боротьби у зачарованій країні. І ми віримо, що лицарі перейдуть глибокі ріки і непролазні ліси, перевалять за високі гори, розженуть привидів, врубаться в хащі, проложать дорогу до башти і визволять царівну Волю! І засяє над похмурим царством знову Сонце, щезне мла, сувора цариця відступить назавжди далеко на північ, на самий край землі. А Воля в супроводі Невтомних, Відважних і Чесних лицарів, керованих Мудрістю і Любов'ю, підуть назустріч майбутньому, а сумне минуле ляже за ними золотою сіткою спогадів.

Оповідання

Руслан НОВАКОВИЧ

СЕРЕД ЯСНОГО НЕБА ГРІМ

Закінчення.

Початок у попередньому числі

Дорого, як вони верталися з лісу, малий запитав:

— Дядьку, ви Бога малюєте... Він вам помагає?

— А як же!

— То ви не помрете з голоду?

— Того не знаю... Але з Богом не страшно і помирати...

— А мені дуже страшно...

Григорі зупинився, бо Ванько зненавця забіг наперед і простяг руки до майстра.

— Дядьку Грицю, подивіться на мої руки! Я зможу ними малювати? Навчій, бо... я не хочу вмирати...

Григорі схилився над його долонями, наче вивчаючи їх будову.

— В руках хисту не бачу, але... спробуємо, — щось схоже на пошмішку торкнуло його обличчя. — Побачимо, який з тебе підмайстер'я.

Вже при вході в село Григорі помітив, що похресник припадає на ногу.

— І ти кульгаєш?

— Та... третього дня об'їждчик, дядько Різун, побив...

— А за що це він так?

— Бо не хотів йому сестричку віддавати. Вона як помирала, то мене за руку тримала. А потім, наче стрепенулася... й затихла. Я очі їй закрив і довго плавав. Вона ж останньою померла. Ми так за руки трималися, доки вже сестричка почала холонути... А тут Різун підводою удвір. Каже мені: «Паняй звідси». А я йому: «Самі паняйте». То він мене батоном, а тоді ще й пужалом по спині та по литках. Лець вітік від нього. Страшний Різун, лютий, як смерть. Тато не любив його, казав, що на ньому хреста нема.

— Е, той за гроші й рідного батька закопає.

— Татко ще раніш собі ямку в саду викопали... біля мами. А як приставилися, то ми з сестрою тягли в ярдині і скоріш в ту могилку загребли, щоб Різун не побачив.

— А сестричку він забрав таки?

— Забрав... Я простежив за ним аж до ями, що ото під лісом. Приховався в кущах. А як він поїхав, то витяг Галю з пріви і поніс додому. Там біля тата з мамою поховав.

— Як же тобі не страшно було?

— Страшно, дядьку Грицю, ще й як! З ями хтось стогнав і хрипів. Добре, що Галю недалеко покотилася... В мене і зараз жижки тремтять, як згадаю...

Григорі обняв хлопчика за плечі і пригукнув до себе. Деякий час вони йшли мовчки.

— Дядьку Грицю, чуєте? — знову заглядав в очі хреному. — Коли я помру... то ви той... мене теж біля моїх поховайте. Добре?... Я так не хочу в оту страшну пріву котитися...

Григору аж запаморочилося...

— Ходімо, я вам покажу, де це...

— Ні, синку, не зараз... Ходімо краще до мене, я щось тобі дам.

Йшли повз оселі-пустки... Одні хати зяли битими шибками, інші — нахрест забиті дошками. Вони минали всіяні горбочками подвір'я і запах свіжої землі, як запах крові нудив їх.

В хаті господар дав малому ковтнути олії з-під фарб. Потім зігрів у печі дубової юшки: так він називав вариво з жолудів і дубової кори. Ще різні корінці замість приправ.

Зігрівшись, Ванько розповів хреному про сусідську дівчину Дусю, яка мала божественний голос. Її всі знали. Як залізе Дуся на деревину, та як заспіває — все село прислухається. А це рідна тітка до себе не пустила, бо ж своїх дітей нічим годувати. Померла під тином Дуся... А ще розповів про діда, який лежав на порозі і кричав: «Віддам хату за хліб!». Кілька днів кричав, поки Різун його не вивіз.

... Птахи цього року відлетіли у вирій напрохуд рано. Мабуть відчували небезпеку... Полетіли поріділими ключами й лелеки подали від голодних людей. З краю, де їм завжди було добре і безпечно, затишно при людських оселях.

— Дядьку, а чому лелеки так рано полетіли?

— Чому?... Мо... в інших краях на них ждуть... Треба ж комуся маяят приносити в дім... — Титаренко важко зітхнув.

— В нас не буде вже того щастя...

З птахами відлетіла й остання надія на м'ясо.

... Минув другий тиждень, як Григорі заслаб. В грудях свистіли сопілки й боліло. Майстер так схуд, що коли кашель нападав на нього, трусився, аж кістки торохтіли. Під вечір його лихоманило і тоді він кутався в рядна і, дивлячись на недописаний образ, благає: «Господи, угаси вогневицю!». Довгий час спав сидючи, бо як ляже — кашель хапав за горло і вивертало легені. Дров ніколи вдосталь не було, і Ванько не знав вже, чим вкривати хреного.

Пошук хліба насущного ліг на плечі малого. Коли ранок благословлявся сухим, він спускався стежкою на луки і вдивлявся в поріділі трави, вивчаючи їх, мов справжнісінький натураліст. Пізня осінь ще дарила зілля сонцю і людям. Але, і сонця, і людей ставало дедалі менше.

Ванько бродив зритою кротою і людям долиною, ловлячи себе на думці, що земля, навіть така холодна, пахне. Невеличке дрібноквітчасте зіллячко, яке в селі прозивали «вдовиними слізками» чомусь запахло йому кислим молоком, нетреба — пивом (батько був живий — дозволяв язика вмочити), шисечки хмелю — апетитним часником. А от від деревію і хвилівника нудило...

Та найбільше Ванько любив заходити до лісу... Ото, з того краю, де клени. Їх жовте листя пахло печеною, розламанною навіпл картоплею. Він згрівав листячко долонями і підносило до обличчя. Такої миті йому пригадувались і тато, і мама, і сестричка... і миска з їжею на столі.

В їжу тепер йшло все: листя ліщини, жолуді, вишневий глей, равлики з річки, кропива, щиріця, гриби з лісу (як повезе!) чи печериця з гнойовища. Коли прийшли перші заморозки, клени і тополі поскидали своє листя. Ванько збирав його докупі і ніс до хати, де сушив на печі, складав у лантухи і, теплими ще, обкладав Григора. Сунув

дядькові під боки, аби зігріти його хворі груди.

Інколи в петлі втрапляла звірина. Попадався заєць, їжак, а найчастіше, ховрахи. Хлопець варив м'ясо, а шкурки здавав на заготпункт. За шкірку давали стакан борошна або крупи. Інколи, як пощастить, розгребе мишачу нору та вибере з неї зернини.

Коли Григору ставало краще, він навчав хреного свого ремесла. Ванько вже добре відрізняв кармін від кадмію, кобальт від ультрамарину, умбру від закісу хрому. Вчився малювати на долівці. Вирівав ножом візерунки, а потім вугликом ретушував. Він був здібним учнем і, врешті решт, знесилений богомаз доручив малому домалювати ікону. Та, крім надхнення, аби сили. А в нього сили тої з гулькин ніс.

Невдовзі випав сніг, залютував мороз. Тепер треба було Ванькові попобити ноги в пошуках їжі і дров. В лісі страшно, а в селі ще страшніше. Пройшла чутка, наче на іншому кутку Юхим Ялівець людей їсть (собаки і коти давно де й ділися)...

Було поталанить, як в сараях і хатах осиротілих ослів, чи ночви, чи яку деревину знайде. Все зникало в печі. Один поперед одним, хто ще дихав і мав змогу вилізти з двору, шукали селяни харч і обігрів.

Десять під Різдво Ванько закінчив образ. В центрі — Христос у червоній туніці, перед ним порожній гріб, а обабіч нього ангели навколішки, теж в червоному. Все зробив як велів майстер, окрім однієї деталі. Замість хоругви в лівій руці, поклав на долоню Христа велику пальяницю. Реакція Григора була несподіваною для підмайстер'я:

— Гм... гм... Може й так хай буде — задумливо проговорив Григорі, розглядаючи дошку з різних ракурсів.

— Щоб народився хліб, зернина має бути похована, занурившись в землю... Потім вона відродиться і проросте. А зернина — це ж цілий Всесвіт! Велике в малому, як і Христос. Тому хліб — також символ Воскресіння... Але невластивий для цього сюжету. Хоча... Тут він задумався. — Хоча, знаємо теж поза іконописним каноном.

* * *

Коли на колгоспній фермі опухла з голоду прибиральниця Митрівна, Йосип Патлатий наказав Ванькові йти до корів. Робота була важкою, як для хлопчика. Але Йосип добре порахував, що малий і не вкраде багато. Та й залякати його легше. Вдень Ванько вибирав гноївку, ввечері чеберяв додому. Інколи йому вдавалося винести в кишені глечик від коров'ячої трапези. Він його ніс дядькові, радіючи, що тепер той швидше одужає. Це була неабияка їжа!

Миючи вим'я (справжнє свято, коли доручали), він припадав спраглими вустами до дійки і ссав, як телятко. Та ось, чулися чийсь кроки — і вже мусив облизуватись і займатись своїм ділом. Боронь Боже побачати! Кілька разів він, ризикуючи життям, здоював молоко в глечик. Для цієї справи мав спеціально пришити кишеню зі споду кувайки. І, як до рідного батька, ніс те горнятко хреному. Аби тільки не

послизнутися і не впасти. Дорога довга, снігу по коліна, та ще й небезпечно: повз хату Ялівеця треба було йти.

Одного разу хлопчик не помітив гілляки під снігом і бехнувся грудьми прямо на ту деревину. Коли підвівся, холоші були мокрим. Нахилившись, Ванько почав збирати череп'я і облизувати ще тепле молоко. Раптом, підвівши голову, в декількох метрах від себе побачив Ялівеця. Щетина вкривала весь його вид, а з під кудлатих брів вирячилися хижі, воїстину нелюдські очі. Юхим був так близько, що здавалося, вже кінець. З усіх сил Ванько замахнувся і пожбурих розбитим глечиком в Ялівеця. Глечик влучив людожеру прямісінько в пику. Той зупинився і схопився за мордяку руками.

Ванько, не гаючи й миті, розвернувся, і навтьоки до ферми.

Григорі тоді не дочекався малого, бо прийшлося тому ночувати на фермі. Хлопець з'явився аж наступного дня, минаючи обійстя Ялівеця десятою дорогою.

Зате на Різдво в них була справжня кутя. Без меду, без маку і без узвару, але із справжньою пшеничкою. А все, дякуючи миші. Так, так, саме звичайна сіренька миша, що вилазила з колгоспної клуні, де лишалось трохи зерна посівного. Ванько ловив її шапкою, а потім, натискаючи на щелепи, витрушував з рота збіжжя. Після цього він підносив малу назад до шпарини і вона зникала в темряві. Попогучав він на морозі, дожидаючи нового транспорту. Чи то була одна миша, а чи їх було декілька. Ванько не зауважив. Проте шапка знову летіла на сніг, хлопець падав зверху і обережно шукав в ній спантеліченого звірка. Так продовжувалось, допоки миша не знайшла іншого шляху. Але у Ванька в кишені вже була жменя пшениці.

Григорі проспівав слабим голосом тропар Різдва і перехрестився до ікони Воскресіння.

— Слава Богу до Різдва дожили, дай Боже і на Великдень розговітись!

Сказав, а всміхнутися вже не вистачило сил. Ванько тихесенько заколюдував і підніс хреному ложку куті.

... На Водохреща в петлю заліз заєць. Майстер з учнем тиждень «розкошували». Потім доїли всю вохру і оливу від фарб. Більшість пігментів, особливо такі як кіновар та свинцеві біліла, були на жаль отруйними...

І як вони пережили ту страшну зиму, один Бог відає...

Григорі навчав Ванька не лише художнім премудростям, а й молитвам. «Титаренки з діда-прадіда при церкві були. — казав Григорі — А хтось з пращурів і був тим титарем, що від нього рід назвався».

Тільки-но зійшов сніг, в повітрі почувся весняний дух, Григорі став лаштуватися в дорогу. Вжороба відступила і ноги почали нарешті слухатися (як були пухлі, й до вітру не міг вийти), вже і в чоботи влизали. Дякував Богу й хреному за пережити голодну зиму. Хоча на них чекала така ж голодна весна, проте Великдень був не за горами. Похристосуюмося, а там, як Бог дасть, думав майстер. Але ж до

Пасхи треба образ замовнику віддати. Тому і заходився він збиратися.

Як зійшло сонечко і проявився напрочуд ясний погожий день, майстри, великий та малий, вирушили у Верхогляди. Вони йшли на захід, тому довгі тіні від їх худих постав, лягаючи на шлях, були їм за дороговкази. Щоб здолати холод, треба було рухатися швидше, але виснажені кінцівки не слухалися, і лише пелюстки вух яріли від сонячних променів.

Ікону Григир повісив на шию, ще й припасував мотузкою до грудей. Поверх образу одяг сорочку і кухайку. Для певності взяв ковнічку — дрючок, ще й із загогулиною.

Хлопець був зодягнений теж у кухайку — батькову. Вона була така велика, що малому прийшлося добре підперезатися поворозками, аби холод не заходив зі споду.

Про що вони говорили? Хто тепер згадає? Можливо про весну, про нове життя, що розпочнеться з прилітом птахів... І ось вже з туману проступили обриси храму і дзвіниці. Подорожні зупинилися і поклонилися. Ото радість буде, як на Пасху люди посеред церкви побачать нову ікону! Як возрадується вони, і як залунає звідусіль воскресний тропар: «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть поправ, і сущим у гробах живот дарував!»

— Стій! — мов постріл пролунало край дороги.

З-за кущів на шлях вийшло двоє. Один малий, вилицюватий, з вузькими оченятами у військовій формі (ки-таєць — подумав Григир). На грудях хрестом переплелася португя, збоку висіла кобура з наганом. Другий — середнього зросту селянин чи хуторянин, бо ж зодягнений у драну сірчачину й підперезаний мотузкою. Вид селянина був змучений, хворобливий, а очі — ясні і безмежно добрі, але з якоюсь глибокою тугою в глибині. Обличчя ж китайця, кольору опішнанського глека, мов маска, не видавало жодних емоцій.

— Кудя йдеш? — запитав військового.

У Григора легенда про всяк випадок в пригоді...

— Ідемо, товаришу начальнику, у Верхогляди... До сестри моєї... Вона тут заміж вийшла, а з осені дуже хворіла, то ж хочемо провідати.

— Верхогляди дорога закрит, — телеграфним стилем пробубонів китаєць. — Режимная територія, пані-маш?

— Так, так, товаришу начальнику, авжеж, ми режим не порушимо. — Григир зробив крок назустріч військовому. — А мо, пустите до сестри? Ми швидко, туди й назад!

—...Самогонка єсть? — після невеликої паузи процідив той.

— Ні, — опустив плечі Григир. — Звідки ж їй взятися, як і хліба немає? Титаренко схилився на свою коротку ногу й наче поменшав.

— Тогда пошол своя дорога! — скомандував китаєць, і жоден м'яз на його обличчі не сівнувся.

«Сірчачина», що досі мовчки стояв поруч, схопив Григора за плечі, повернув у протилежний бік, добряче струсонув і голосно вигукуючи: «Ходи, ходи, ходи геть!» — проштовхав декілька кроків шляхом. При цьому він встиг прошепотіти на вухо: «Долиною наліво підете». Хлопець побрів слідом.

Відійшовши з півверсти від вартів, подорожні повернули, як було сказано, зі шляху вліво. Стежка

стрімко збігала донизу. В улоговині було сирі й холодно, де-не-де цвіла у воді калюжниця, а на схилах жовтіли цілі галявини пшінки, нагадуючи про весну. Вони йшли вибалком, обминаючи баговиння та баюри, народжені від снігів, що стікали танучи з лавів. Ниви стояли не орані, бо посівного матеріалу селянам не лишили. А чи буде кому ж сіяти, подумалось Григору, як уздрів він за переліском перші хати...

Село зустріло їх незвичною тишею.

Твір Опанаса Заливахи

Вимерлі хати, порожні хліви й сажі, й собака ніде не гавкне. Колись в ці дні курилися димарі, баби вчиняли паски, красили крашанки, прибирали оселі, довкруг села стояв передсвятковий аромат великодніх страв. Не впізнати тепер села, воно оточене і взятю на «чорну дошку» за саботаж хлібозаготівлі.

На одному з підв'ітів вони побачили діда, що лежав долічерева біля криниці. Ліз, видно, бідолаха, з хати до води, та так і не напився перед смертю.

Весна танцювала, танцювала, та й стала, мов налякана. Де й звислися темні хмари — товсті, грубі, дебелі, як колоди. Задув пронизливий північний вітер (з того краю, де «жити стало лучше, жити стало веселіше») і затріпотіли від холоду молоді вишні й сливки, обтрушуючи білі пелюстки і криваві сади мерехтливо-яскравою порошею.

В центрі села стояла церква, а метрів з двісті від неї хата настоятеля. Туди їм і треба. Підійшовши до дверей, гукнули. Відповіді не було. Григир зайшов усередину і побачив людину, яка лежала на лаві. Тіло було накрите рядиною, але по спідниці, що висмикнулася з-під рядна, здогадався, що то жінка. Він вискочив мерщій з хати і замкнув за собою двері на щеколду. Взявши хлопця за руку, повів його на церковний двір.

... Мали і старі, матері з немовлятами, дівки і парубки, кремезні дядьки з бородами, скоцублені баби в хустках

та сивочолі дідугани лежали покотом хто де навколо храму, зупинивши погляди в небесах.

Хтось притулювся щокою до церковної стіни, наче прислухаючись, щоб не прогавити пасхальне вітання. Хтось приліг в підмурівках, мовби перепочиваючи перед довгою всенічною. А оті... повлягалися прямо на цвинтарі, охопивши могильні хрести, онде хтось навки заляк на колінах, цілюючи святу землю. А ото... ото... молоде подруж-

— Григир, задерши сорочку, почав швидко відв'язувати ікону. Ванько теж кинувся допомагати розплутувати мотузку.

Взявши образ до рук, священник довго мовчки дивився на нього, і на решті промовів:

— Поклоняємось страстям Твоїм, Христе, і святее Воскресіння Твоє слаvim...

І замість поцілувати образ Божий, обняв його і притис до серця.

— Сьогодні велика п'ятниця, — прошепотів батюшка. — Вчора я тут читав дванадцять Євангелій. А людочки ці... вони прийшли на страсть ще раніше... І прийняли страсні муки разом з Господом... Я до Великодня мабуть теж не... Мабуть Великдень мій буде вже десь там...

Він подивився на небо, де високий ревучий вітер порозганяв колоди хмар і прояснив де-не-де блакить.

— Може ось цей хлопець... — поглянувши на Ваньку, сказав настоятель. — Може він хай візьме образ. Підійди ближче, синку!

Ванько став поруч з настоятелем.

— Села вже немає, ви ж самі бачите... Церкву вони теж не залишать... А ікона... Ти ось дивився на неї, а з неї на тебе дивиться Бог, розумієш, синку? Образ Божий торкається серця. Навіть безбожного серця! Тому не бійся і бережи нашу... нашу ікону! Нехай допоможе тобі в цьому Господь!

Батюшка перехрестив малого і дав майстрам поцілувати коду наперсного хреста.

— А тепер ступайте... Обійдіть моїх... — голос його затремтів. — Парافیан моїх обійдіть і благословіть цим образом. Я їх вже всіх відспівав, тепер... черга пом'янути себе.

Голос його затих і голова знову опустилася на груди. Лише правиця священника міцно стискала хрест.

— Дядьку Грицю, дивіться!

Григир, примруживши очі, поглянув на небо. Там, в чистій і святій високості, кружляла пара таких же чистих і безгрішних лелек. Вони бачили храм, хати, торішнє гніздо на клуні отця Сампсонія. Все було їм знайоме, бо щовесни вони вертали з далеких країв у Верхогляди і на пірроку ставали сусідами в людських оселях. Та цього разу щось бентежило їх пташині серця. Відчуваючи гнітючу тишу на землі, вони не наважувалися спуститися вниз. Нарешті, один з лелек знизив свій лет і сів на бовдур церковної хатки. Але, побачивши мерців навкруги храму і отця Сампсонія, що в останній молитві стискав пучки пальців, сидючи на рундуку, птах змахнув крилами і полетів низько-низько, заглядаючи в очі тих, хто навіки задивився в небо. Прокурлимавши свою «вічну пам'ять», лелека знявся вгору і полетів подалі від біди шукати пташиного щастя і нового помешкання.

А Григир з Ваньком ще довго ходили дворіщем, прикриваючи віки мучеників, що все дивилися в слід птахам...

— Христос воскрес! — втався Григир з кожним, а хлопчик притуляв їм до вуст образ воскреслого Бога. Вони ж мовчали, бо їхня Пасха була далеко-далеко... І лише «курли» неслося з високості, відповіддю безталанних душ.

Вітер продовжував боротися з хмарами, а сонце з темрявою. Раптом щось блимнуло серед хмар, і звуки першого в 33-му році гому поклитилися за обрії...

— Дивіться, що я приніс, батюшко!

Звернення Всеукраїнської Ради Церков у зв'язку з суспільно-політичною ситуацією в Україні

Дорогі брати і сестри! Шановні співгромадяни!

У зв'язку з загостренням суспільно-політичної ситуації в країні Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій звертається до віруючих різних релігій та конфесій із закликом підсилити молитви за мир і спокій, за припинення розбрату та ворожнечі, за порозуміння та розв'язання конфлікту. Ми засуджуємо акти насильства і жорстокості, вчинені як проти мирних учасників громадських акцій та журналістів, так і проти правоохоронців, які виконували обов'язок відповідно до присяги.

Звертаємося до діючої влади з закликом забезпечити конституційні права і свободи громадян, не застосовувати силу щодо мирних зібрань, взяти до уваги вимоги протестувальників, а також провести неупереджене розслідування випадків провокацій та силового протистояння і покарати винних.

Закликаємо весь народ України, не залежно від політичних переконань, бути мудрим і відповідальним, утримуватися від насильницьких і протиправних дій та не піддаватися на провокації.

Закликаємо українське суспільство, владу і опозицію, до діалогу та спільного пошуку прийнятної шляхи виходу з кризи. Пам'ятаймо, ми є частинами єдиного народу, єдиної країни. Не можна допустити, щоб політичне протистояння стало причиною для порушення цілісності нашої держави.

Ми — члени Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, повноважні представники релігійної спільноти України, яка є значною і невід'ємною частиною українського громадянського суспільства, є різними за своїми переконаннями та світоглядом, однак ми живемо і трудимось в душі взаємного розуміння, поваги і миру. А тому закликаємо всіх вас до суспільного і політичного порозуміння, взаємної поваги і миру для блага нашого народу.

Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій готова у міру можливого сприяти налагодженню діалогу і зробити все необхідне для примирення й відновлення стабільності у нашій Державі.

Боже Великий Єдиний, нам Україну храни!

За дорученням Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій

**Митрополит ВОЛОДИМИР, Головуючий у ВРЦіРО,
Предстоятель Української Православної Церкви**

Євген СВЕРСТЮК

Відгомін псалмів Псалом 43

Боже мій
світло моєї душі
В пам'яті нашої
наших батьків
Ти був вершиною
Де не носило нас
де не блукали ми
як ми не падали
в проміннях ранку
вершина світилася
і на коліна ми опускалися
і у молитві ми підіймалися

Тільки могили у наших степах
Скільки віків скільки орд скільки сил
Як міражі гордо знятих менів
Вітром волі Твоїєї пронесило
Перед лицем Твоїм все розсіпалося
І на коліна ми опускалися
І у молитві ми підіймалися

Понад тьмянний Чумацький шлях
Раптом засяяла наша зоря
Зрошений потом сльозами кров'ю
Степ наш зацвів нездоланною силою
Ти посоромив пишати і гордих
Слава Всевишньому — луна розлягалася
І у молитві ми підіймалися.
Нині Твій вітер в наших серцях
Гасне пригнучений темними силами
Ходим спліт і в сусід як на глум
Власної мови
як милости просимо
Але офіру на вітер приносимо
І своїм духом тоді оживаємо
І у молитві ми знов підіймаємось.

Із заяви представників антисовєтських та антикомуністичних рухів

Ми закликаємо глав держав вільного світу докласти всіх зусиль, щоб уникнути подальшого застосування сили проти демонстрантів і попередити встановлення тоталітарного правління в Україні.

Хочемо особливо наголосити, що в процесах, які відбуваються в Україні, навіть простежується намагання керівництва Росії відновити імперію в межах колишнього «східного блоку», використовуючи для цього будь-які політичні, економічні і воєнно-провокаційні методи.

Підписи:

Латле Парек, Валерій Калабугін, Тривімі Веллісте, Хейкі Ахонен, Калле Юргенсон — Естонія; Юріс Путрінш — Латвія; Вардан Арутюнян, Размік Маркосян, Азат Аршакян, Паруйр Айрян — Вірменія; Мустафа Джемілев, Зампіра Асанова, Алі Хамзін, Синавер Кадиров, Заїр Смедляев, Шевкет Кайбуллаєв, Зевджет Куртумеров — Україна, Крим; Олесь Шевченко, Мирослав Маринович

— Україна; Віктор Суворов — Великобританія; Іса Гамбар — Азербайджан; Антанас Терлецкас, Саулюс Пячялюнас, Альфонсас Сварінскас, Баліс Гаяускас, Йонас Волунгявічюс, Феліція Нійоле Садунайте, Андрюс Тучкус, Леонардас Вилькас, Геновайте Шакалиене, Раса Касперене — Литва; Олександр Подрабінєк, Олексій Смірнов — Росія; Гурам Соселія, Давид Бердзнішвілі, Вахтанг Дзєбірадзе, Тарел Гвініашвілі — Грузія; Зянон Пазьняк, Сяргей Папков — Білорусія; Ядвіга Хмеловска, Петр Хлебівич, Магдалена Чахор, Марек Чохор, Селім Хазбієвич, Кароль Гвоз-

девич, Казимерш Кубрак, Славомир Карпінський, Крістіна Нейман, Мацей Ручинський, Тадеуш Маркевич, Йозеф Шреневський, Петр Калиш, Едвард Новак, Єжи Буковський, Лешек Ярановський, Роман Белянський, Петр Варш, Петр Заржебський, Павел Колкевич, Томаш Шостек, Адам Цимборський, Лешек Сиваковський, Войцех Мислєцькі, Ядвіга Рудницька, Станіслав Кош, Пршемислав Міскевич, Вальдемар Гернах, Марія Пернах, Річард Нікодем, Януш Шкутник, Крістіна Шкутник, Славомир Моцун — Польща; Ева Кубасевич — Польща — Франція; Казимерш Міхальчик, Німеччина.

Передплатуйте газету

У кожному поштовому відділенні можна передплатити газету «Наша віра», індекс 61671.

Газета містить актуальні матеріали з релігії та історії, богословські, філософські, літературознавчі та публіцистичні статті. В кожному числі є сторінка для дітей та юнацтва.

Передплатіть газету собі та подаруйте передплату друзям.

4 620100 280012

Засновник
і видавець

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР
Євген СВЕРСТЮК

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Архiep. Ігор (ІСІЧЕНКО), Євген СВЕРСТЮК, Раїса ЛИША, Юрій ВІВТАШ

ЛІТЕРАТУРНИЙ І ХУДОЖНИЙ РЕДАКТОР: Раїса ЛИША

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР-ОРГАНІЗАТОР: Надія САМУЛЯК

КОМП'ЮТЕРНА РОБОТА: Вікторія ЛЮБИЧ

Зайти: вул. Межигірська 21, 04071

Для листів: Україна-Ukraine, 01001, Київ-1, а/с 283.

E-mail: nashavira@ukr.net; http://www.nashavira.ukrlife.org

Телефон-факс: 425 68 06

Наш розрахунковий рахунок: 26004001282001, МФО300142 в УКРІНБАНКУ

Ідентиф. код №22893760

Підписано до друку 17 грудня 2013 р.